

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
«ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ
2011-2014»

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
«ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

2011-2014»

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.) ανέλαβε την έκδοση Γνώμης, βάσει του κειμένου για το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων που απεστάλη από το Υπουργείο Οικονομικών τον Απρίλιο του 2011, με θέμα **«Αξιολόγηση Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων 2011-2014»**. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Νόμου 2232/1994, *«η Ο.Κ.Ε. μπορεί με δική της πρωτοβουλία να εκφράζει γνώμη και για άλλα θέματα κοινωνικοοικονομικής πολιτικής»*.

Η σχετική απόφαση ελήφθη από την Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. και ορίστηκε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από την κα **Μαργαρίτα Ζούλοβιτς**, την κα **Ζωή Λαναρά** και τους κ.κ. **Νικόλαο Σκορίνη**, **Βασίλειο Ξενάκη**, **Νικόλαο Λιόλιο** και **Ιωάννη Σωτηρίου**.

Στις εργασίες της Επιτροπής, όπου προήδρευσε ο κ. **Ν. Σκορίνης**, μετείχαν ως εμπειρογνώμονες οι κ.κ. **Φώτης Σκουλαρικής**, **Αθανάσιος Πρίντσιπας**, **Παναγιώτης Συριόπουλος** και **Αθανάσιος Ζεκεντές**. Από πλευράς Ο.Κ.Ε. μετείχε η επιστημονική σύμβουλος **Δρ. Αφροδίτη Μακρυγιάννη**, η οποία είχε την επιστημονική ευθύνη της γνωμοδότησης και τον επιστημονικό συντονισμό της Ομάδας. Ερευνητική στήριξη παρείχε από πλευράς Ο.Κ.Ε. η κα **Κωνσταντίνα Ρεμπεστέκου**.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τέσσερις (4) συνεδριάσεις, ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίασή της στις 2 Ιουνίου 2011.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., αφού ολοκλήρωσε τη συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίαση της **25^{ης} Νοεμβρίου 2011**, διατύπωσε την υπ' αριθ. **260** Γνώμη της.

1. Γενική Αξιολόγηση

Με τη σοβαρή δημοσιονομική κρίση, η οποία γίνεται προσπάθεια να αντιμετωπισθεί το τελευταίο διάστημα στη χώρα μας, αναδείχθηκαν με πιο έντονο τρόπο τα διαρθρωτικά προβλήματα που αποτελούσαν επί χρόνια παθογένειες της ελληνικής οικονομίας και οδήγησαν σε ένα στρεβλό μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης. Η αδιαφάνεια και η διαπλοκή έχουν υπονομεύσει την αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Στις παθογένειες αυτές, οι οποίες μέχρι σήμερα δεν έχουν αντιμετωπισθεί, οφείλονται κατά κύριο λόγο και οι έντονες επιφυλάξεις, ανησυχίες ή και διαφωνίες που εκφράζονται από πολλούς σχετικά με τις δυνατότητες εξόδου της ελληνικής οικονομίας από την παρούσα κρίση χρέους και ύφεσης αλλά και τις αναπτυξιακές της προοπτικές στη συνέχεια. Η Ελλάδα πρέπει να αποκτήσει αναπτυξιακή στόχευση, αναζητώντας και εξειδικεύοντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα.

Η κυβέρνηση στο πλαίσιο της προσπάθειας αντιμετώπισης του ελλείμματος και του χρέους, προώθησε μονοδιάστατες (με εμφανή την έλλειψη αναπτυξιακών επιλογών) πολιτικές, μείωσης των δημόσιων δαπανών μέσω, κυρίως, μισθολογικών περικοπών και μειώσεων των συντάξεων και αύξησης των εσόδων μέσω των φορολογικών επιβαρύνσεων. **Πάγια θέση της Ο.Κ.Ε είναι ότι η όποια προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης, που στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο σε έκτακτα μέτρα εισπρακτικού χαρακτήρα, εκτός από άδικη, είναι ανεπαρκής για να αποκαταστήσει την δημοσιονομική ισορροπία, ενώ αντίθετα μπορεί εύκολα να υπονομεύσει την αναπτυξιακή πορεία της χώρας.** Η σκληρή λιτότητα, ποτέ δεν έχει λειτουργήσει ως στρατηγική για την ανάπτυξη και η Ελλάδα χωρίς ανάπτυξη δεν μπορεί ούτε ως ή άλλως να αποπληρώσει τα χρέη της και να γίνει οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμη. Η θέση αυτή, δυστυχώς, αποδείχθηκε αληθής και στην πράξη, καθώς τα μέχρι σήμερα μέτρα βελτίωσαν μεν την τρέχουσα δημοσιονομική κατάσταση, αλλά παράλληλα αποδυνάμωσαν την αναπτυξιακή πορεία της χώρας και συνέβαλαν στη βαθειά ύφεση της ελληνικής οικονομίας με αποτέλεσμα την οικονομική και κοινωνική περιθωριοποίηση μεγάλων τμημάτων του ελληνικού λαού.

Η εφαρμογή του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου και τα επιμέρους μέτρα, όπως αναφέρονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, οδήγησε σε μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος μικρότερη, όμως, από την προβλεπόμενη. Θέση της Ο.Κ.Ε είναι ότι η περαιτέρω μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος δεν μπορεί να προκύψει από επιπρόσθετες περικοπές μισθών και συντάξεων, και αύξηση των φορολογικών συντελεστών, καθώς η απόδοση των μέτρων αυτών είναι ελάχιστη, λόγω της ύφεσης, και με τεράστιο κοινωνικό κόστος. Τα “εύκολα” στην εφαρμογή τους φορολογικά μέτρα (π.χ. ΦΠΑ, έκτακτη εισφορά κ.ά.) έχουν ήδη εξαντλήσει τη χρησιμότητα τους, ενώ δεν αγγίζουν τα δομικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, δηλαδή της ανάπτυξης μέσω της παραγωγής και της μείωσης της φοροδιαφυγής.

Το πρόβλημα της φοροδιαφυγής είναι μεγάλο και δυστυχώς τα όποια μέχρι σήμερα μέτρα εκτός από κάποια “επικοινωνιακού” χαρακτήρα επιτεύγματα δεν είχαν καμία ουσιαστική συμβολή στην αντιμετώπισή της.

Σύμφωνα με τη γνώμη της Ο.Κ.Ε, τα μέσα καταπολέμησης της φοροδιαφυγής υπάρχουν και σε μεγάλο βαθμό έχουν συμπεριληφθεί στο πρόσφατο φορολογικό νομοσχέδιο. **Εκείνο που δυστυχώς απουσιάζει είναι η άμεση, αποφασιστική και χωρίς πισωγυρίσματα εφαρμογή τους και κυρίως η πολιτική βούληση να πληρώσουν οι «κατέχοντες».**

Όσον αφορά τη μείωση του κόστους λειτουργίας του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα και των ελλειμμάτων των ΔΕΚΟ αντιμετωπίστηκε σε σημαντικό βαθμό με οριζόντιες μισθολογικές περικοπές, μετατάξεις προσωπικού και αυξήσεις των τιμολογίων παροχής υπηρεσιών. Η Ο.Κ.Ε κατ’ επανάληψη έχει τονίσει ότι **οι όποιες μεταρρυθμίσεις στο δημόσιο τομέα, όσο επείγουσες και αν είναι, πρέπει να στηρίζονται σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα οργανωτικής και λειτουργικής ανασυγκρότησης του κράτους με συγκεκριμένους και μακροπρόθεσμους στόχους που δημιουργεί οικονομίες κλίμακας και δεν εκμηδενίζει την κοινωνική και ποιοτική διάσταση των παρεχόμενων υπηρεσιών.** Στη λογική αυτή η Ο.Κ.Ε θεωρεί ότι θα πρέπει να κινηθεί και η

κυβερνητική πολιτική για την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Όσον αφορά το χρηματοπιστωτικό σύστημα, και παρά τις μεγάλες ευθύνες που έχει για τη σημερινή κατάσταση της ελληνικής οικονομίας, η διασφάλιση της σταθερότητας του είναι κρίσιμης σημασίας. Για το λόγο αυτό, η Ο.Κ.Ε συμφωνεί με τη στήριξη της ρευστότητας του τραπεζικού συστήματος, επισημαίνοντας όμως ότι θα πρέπει να υπάρξουν αυτή τη φορά δικλείδες ασφαλείας, ώστε η ρευστότητα αυτή να μεταβιβασθεί στην πραγματική οικονομία.

Είναι μια οδυνηρή πραγματικότητα το γεγονός ότι η αγορά ασφυκτιά από την έλλειψη ρευστότητας, καθώς οι Τράπεζες δεν μετέφεραν στην πραγματική οικονομία τη ρευστότητα που έλαβαν από την κυβέρνηση στο πλαίσιο του προγράμματος ενίσχυσής τους. Γι' αυτό επαναφέρουμε τις θέσεις μας, ότι η λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος θα πρέπει να υπηρετεί τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και να εναρμονίζεται με τα ισχύοντα στο εθνικό και Ευρωπαϊκό δίκαιο.

Η απλοποίηση των συχνά αδιαφανών και πολύπλοκων δομών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και η κατάρτιση ενός σχεδίου ρευστότητας και μείωσης πιθανών κινδύνων σε περίπτωση ανάγκης, χωρίς να υπονομεύεται η αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, θεωρούνται παρεμβάσεις υψίστης προτεραιότητας. Στο πλαίσιο αυτό και για την ομαλή λειτουργία του τραπεζικού τομέα έχει μεγάλη σημασία η αύξηση της αποτελεσματικότητας της εποπτικής αρμοδιότητας της ΤτΕ.

Ενόψει της αναμονής των νέων επιπρόσθετων μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής και στη βάση των προαναφερόμενων, βασική διαπίστωση και θέση της Ο.Κ.Ε είναι **οι όποιες περικοπές εισοδημάτων, και μάλιστα οριζόντιες από μόνες τους, ή δεν αρκούν, ή έχουν εξαντλήσει τα περιθώριά τους.** Γι' αυτό είναι **κατεπείγουσα ανάγκη η Κυβέρνηση να προχωρήσει άμεσα στην πράξη τις μεταρρυθμίσεις εκείνες, που εξυπηρετούν έναν ολοκληρωμένο μακροπρόθεσμο και αναπτυξιακό σχεδιασμό, και στοχεύουν στον εξορθολογισμό και στην αποδοτικότητα του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, στην εξυγίανση της**

αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών και στην αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας με όρους ανάπτυξης, αποτελεσματικότητας και διαφάνειας.

Η Ο.Κ.Ε θεωρεί ότι όσον αφορά την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας, αυτό που έχει μεγάλη σημασία είναι το περιεχόμενο που δίνεται στον όρο «αξιοποίηση». Η Ο.Κ.Ε θεωρεί ότι ένας τόσο σημαντικός αναπτυξιακός τομέας δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπίζεται μόνο στο πλαίσιο μιας καθαρά “τεχνοκρατικής” και λογιστικής διαδικασίας αποτίμησης προκειμένου να πληρωθεί ένα τμήμα του συνεχώς διογκούμενου χρέους. **Είναι επιβεβλημένο να συμπεριληφθεί και η συνισταμένη της παραγωγικής αξιοποίησης του δημόσιου πλούτου, με ότι αυτό συνεπάγεται, προκειμένου να μην χάσει η εθνική οικονομία μια ισχυρή βάση παραγωγικής ανασυγκρότησης τώρα και στο μέλλον.**

Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα το οποίο, με βάση τα μέτρα που αναφέρονται στο ΕΠΜ, δεν είναι εμφανές ότι αντιμετωπίζεται ουσιαστικά και σε βάθος χρόνου, είναι η συνεχώς αυξανόμενη ανεργία. Θέση της Ο.Κ.Ε είναι ότι η μοναδική δυνατότητα να αυξηθεί το ποσοστό απασχόλησης στην Ελλάδα περνάει μέσα από την δημιουργία ενός νέου αναπτυξιακού και παραγωγικού προτύπου βασισμένου στην υγιή επιχειρηματικότητα, στην έρευνα και την καινοτομία, με λιγότερη γραφειοκρατία, αποτελεσματικότερο δημόσιο τομέα, αλλά και με επιχειρηματικές επενδυτικές πρωτοβουλίες, στη βάση υπαρκτών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

Η αξιολόγηση των μέτρων για την έρευνα και την καινοτομία δεικνύει ότι η επίτευξη του στόχου για επενδύσεις σε E&A στο 2% του ΑΕΠ είναι αμφίβολη, ειδικά όταν δεν δίνεται η πρέπουσα έμφαση στις θεσμικές παρεμβάσεις που απαιτούνται για να αυξηθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις σε E&A. Γι’ αυτό η Ο.Κ.Ε κρίνει άμεση την ανάγκη διαμόρφωσης ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αντιμετώπισης των θεσμικών εμποδίων στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής καινοτομίας. Προς αυτήν την κατεύθυνση φαίνεται να κινούνται πρόσφατες επιλογές του Υπουργείου Ανάπτυξης, χωρίς βέβαια να μπορεί κανείς να προβλέψει την αποτελεσματικότητά τους.

Επίσης, η Ο.Κ.Ε κατ’ επανάληψη έχει εκφράσει την άποψη ότι χρειάζεται μία ολοκληρωμένη και σταθερή πολιτική για όλες τις βαθμίδες της

εκπαίδευσης στην οποία θα συμφωνήσει το σύνολο της εκπαιδευτικής και ακαδημαϊκής κοινότητας και της πολιτικής εξουσίας. Η αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος είναι απαραίτητη προϋπόθεση, ώστε σε ένα περιβάλλον απελευθέρωσης της οικονομίας το εργασιακό δυναμικό της χώρας να μπορέσει να αποκτήσει εφόδια, τα οποία θα του επιτρέψουν να αξιοποιήσει της ευκαιρίες που δημιουργεί αυτό το περιβάλλον. Οι οριζόντιες περικοπές στους προϋπολογισμούς των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δημιουργούν τεράστια προβλήματα σε αυτά, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ανταποκριθούν επαρκώς στο εκπαιδευτικό τους έργο.

Αναφορικά με το επιχειρηματικό περιβάλλον και τις επενδύσεις, η Ο.Κ.Ε επισημαίνει ότι τα μέτρα του ΕΠΜ για την ενίσχυση των επενδύσεων δεν είναι από μόνα τους ικανά να βελτιώσουν το επενδυτικό κλίμα. Απαιτείται άμεσα να προχωρήσει η κυβέρνηση στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις, ώστε το επιχειρηματικό περιβάλλον να αποκτήσει την επιθυμητή σταθερότητα, διαφάνεια, χαμηλό γραφειοκρατικό κόστος και σταθερό φορολογικό πλαίσιο με αναπτυξιακά χαρακτηριστικά, ώστε η χώρα μας να γίνει ελκυστική ως επενδυτικός προορισμός όχι μόνο των ξένων, αλλά και των ελληνικών κεφαλαίων. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις μέσα από μια ολοκληρωμένη και διακριτά στοχευμένη πολιτική ενίσχυσής τους, στο νέο αναπτυξιακό μοντέλο που έχει η χώρα και η Ευρώπη συνολικά. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και επίτροπος για την επιχειρηματικότητα: «...η νέα αναγεννημένη επιχειρηματικότητα πρέπει να ξεκινήσει από τις μικρές επιχειρήσεις που δεν αποτελούν μόνο τη ραχοκοκαλιά της Ευρωπαϊκής οικονομίας αλλά ιδιαίτερα τώρα, την κρίσιμη για την Ευρώπη οικονομική και κοινωνική συγκυρία είναι και η ραχοκοκαλιά της απασχόλησης». Τέλος οι επιλογές βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους και τη συμβολή των μεγάλων επιχειρήσεων στη μισθωτή απασχόληση, στα φορολογικά έσοδα και τις ασφαλιστικές εισφορές.

Οι συνεχείς αλλαγές του θεσμικού πλαισίου, η αναποτελεσματικότητα, οι ασαφείς και επικαλυπτόμενες αρμοδιότητες που χαρακτηρίζουν τη δημόσια διοίκηση, οι συνεχείς τροποποιήσεις του φορολογικού συστήματος, δυστυχώς, αναιρούν πολλάκις τα όποια κίνητρα επιχειρείται να δοθούν μέσα

από επενδυτικούς νόμους ή νομοσχέδια τύπου fast track.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι απαιτούνται αποφασιστικές διαρθρωτικές αλλαγές, και ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό πρόγραμμα δημοσιονομικής σταθερότητας και αναπτυξιακού προσανατολισμού. Η Ελλάδα θα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της, ώστε να μπορέσει να αναπτύξει την εξωστρέφειά της και να περιορίσει την εξάρτηση του ΑΕΠ από την εγχώρια καταναλωτική δαπάνη, να ενισχύσει την έρευνα και την καινοτομία, να στρέψει την παραγωγική δραστηριότητα και στην πράσινη ανάπτυξη, να δημιουργήσει ένα υγιή και παραγωγικό δημόσιο τομέα, να καταπολεμήσει τη φοροδιαφυγή και εισφοροδιαφυγή, να αυξήσει την διαφάνεια και τη λογοδοσία και να μην επιτρέπει σκανδαλώδεις παραγραφές που δημιουργούν αρνητικά κοινωνικά αντανακλαστικά.

Η Ο.Κ.Ε θεωρεί πως παρά τα προβλήματα που απορρέουν, λόγω του δημοσίου χρέους, είναι **άμεση ανάγκη η επεξεργασία και η υιοθέτηση νέου στρατηγικού αναπτυξιακού μοντέλου για την χώρα που θα βασίζεται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει, και όχι σε άναρχα, τυχαία και αποσπασματικά σχέδια και νόμους.**

Τέλος, και όσον αφορά αυτό καθεαυτό το ΕΠΜ, η Ο.Κ.Ε επισημαίνει ότι χαρακτηρίζεται από αποσπασματική και τυχαία παράθεση κυβερνητικών μέτρων, γεγονός που του δίνει τη μορφή ενός καταλόγου και όχι ενός δομημένου προγράμματος με συγκεκριμένες κατευθύνσεις και στόχους. Η Ο.Κ.Ε θεωρεί ότι η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και τα αποτελέσματά τους θα πρέπει να παρακολουθούνται συστηματικά από το ΕΠΜ μέσα από την υιοθέτηση ποσοτικών δεικτών και στη βάση ενός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος υλοποίησης.

2. Μακροοικονομικές προοπτικές

α) Πολιτικές και εκτιμήσεις της Κυβέρνησης

Σύμφωνα με τις κυβερνητικές εκτιμήσεις, οι μακροοικονομικές προοπτικές της χώρας, και παρά τη σημαντική ύφεση που σημειώνεται, αναμένεται να βελτιωθούν μεσοπρόθεσμα στη βάση της δημοσιονομικής εξυγίανσης και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, κυρίως εκείνων που

αφορούν την αποτελεσματική λειτουργία των αγορών εργασίας και προϊόντων.

Σύμφωνα με τις κυβερνητικές προβλέψεις, το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να σημειώσει μικρότερη μείωση το 2011 (-3%) και θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης (+1,1%) το 2012. Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου αναμένεται να ανακάμψουν σταδιακά και η συνεισφορά του εξωτερικού τομέα στην ανάπτυξη να παραμείνει θετική (συνεχιζόμενη αύξηση των εξαγωγών και μείωση των εισαγωγών). Ο πληθωρισμός προβλέπεται να επιβραδυνθεί στο 2,4% το 2011 και να σημειώσει ακόμα χαμηλότερους ρυθμούς στη συνέχεια. Προβλέπεται ανάκαμψη της απασχόλησης από το 2012 και σταθερή μείωση της ανεργίας που υπολογίζεται να μειωθεί στο 12,5% το 2015. Τέλος, και όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις διαπιστώνεται ότι το ποσοστό της δημοσιονομικής εξυγίανσης είναι το υψηλότερο που έχει καταγραφεί από χώρα της ευρωζώνης.

Το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015 θέτει ως πρωτεύοντες στόχους τη δημοσιονομική προσαρμογή ώστε να μειωθεί το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης κάτω από το 3,0% του ΑΕΠ έως το 2014 και τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος ώστε να αυξηθεί το ονομαστικό ΑΕΠ πάνω από 3,0% το 2014.

β) Θέσεις της Ο.Κ.Ε

Ο δημοσιονομικός εκτροχιασμός και η μέχρι σήμερα προσπάθεια μείωσης του ελλείμματος και σταθεροποίησης του χρέους έχουν αλυσιδωτές επιπτώσεις στο σύνολο της οικονομίας. Δυστυχώς μέχρι σήμερα και με βάση τα τελευταία στατιστικά στοιχεία τα κυβερνητικά μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης δεν έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα. Ενδεικτικά αναφέρουμε ορισμένα από τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα το Υπουργείο Οικονομικών: i) το χρέος της γενικής κυβέρνησης στις 31.3.2011 ανήλθε στο 153% του ΑΕΠ από 149% στο τέλος του 2010, ii) το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού αυξήθηκε το τετράμηνο Ιανουαρίου-Απριλίου στα 7,2 δις ευρώ όταν το αντίστοιχο διάστημα του 2010 δεν ξεπερνούσε τα 6,4 δις ευρώ. Στο α' τετράμηνο η «μαύρη τρύπα» στα συνολικά έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού (τακτικός και ΠΔΕ) διευρύνθηκε στα 1.265 εκ. ευρώ και

ειδικότερα τα καθαρά έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού εμφανίζουν μείωση έναντι του αντίστοιχου διαστήματος του 2010 κατά 9.1%.

Η ακολουθούμενη οικονομική πολιτική μέχρι σήμερα περιλαμβάνει κυρίως εισπρακτικά μέτρα και μέτρα περιορισμού των μισθών και των συντάξεων στοχεύοντας αποκλειστικά στον εξορθολογισμό των δημόσιων οικονομικών, χωρίς να δείχνει την ανάλογη έμφαση στους υπόλοιπους οικονομικούς δείκτες, όπως η ανάπτυξη και η ανεργία. Όσον αφορά δε τις μεταρρυθμίσεις, που σχεδιάζονται στη βάση και των επιταγών του Μνημονίου για τη βελτίωση του οικονομικού περιβάλλοντος και την εξυγίανση των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών, προχωρούν με ιδιαίτερα αργούς ρυθμούς με ότι αυτό συνεπάγεται για την αποτελεσματικότητά τους, ενώ σε πολλές περιπτώσεις αποδυναμώνονται μετά την ψήφισή τους μέσω πρόσθετων Υπουργικών Αποφάσεων και Προεδρικών Διαταγμάτων. Δεν υπάρχει κανείς που να αμφισβητεί ότι τα μέτρα που ελήφθησαν οδήγησαν τη χώρα στη μεγαλύτερη ύφεση των τελευταίων δεκαετιών, με ιδιαίτερα υψηλό πληθωρισμό και ανεργία. Η Ο.Κ.Ε θεωρεί ότι οι εκτιμήσεις του ΕΠΜ, υπό τις δεδομένες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, είναι όχι απλά αισιόδοξες αλλά εξωπραγματικές.

Το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής, ορθώς, προβλέπει συνεχή προσπάθεια περιστολής του δημοσιονομικού ελλείμματος με ταυτόχρονη αύξηση εσόδων και μείωση δαπανών. Η Ελλάδα πρέπει να επιτύχει πρωτογενή πλεονάσματα τα επόμενα έτη, ώστε σε συνάρτηση με την αύξηση του ΑΕΠ στο μέλλον, να επιτύχει τη μείωση του δημόσιου χρέους της.

Είναι προφανές, από τα στατιστικά δεδομένα, ότι η περαιτέρω μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος πρέπει να επιταχυνθεί. Μετά τη μείωση του ελλείμματος κατά 5% του ΑΕΠ το 2010, λόγω των ταμειακών μέτρων που ελήφθησαν, απαιτείται συνέχεια. Η συνέχεια αυτή, δεν μπορεί να προκύψει από επιπρόσθετη αύξηση των φορολογικών συντελεστών, καθώς η απόδοση των μέτρων αυτών είναι ελάχιστη λόγω της ύφεσης και με δυσανάλογο κοινωνικό κόστος. Η πραγματική οικονομία δεν μπορεί να απορροφήσει τις νέες φορολογικές επιβαρύνσεις. Σε εκείνο που πρέπει να εστιάσει η κυβερνητική πολιτική είναι να αντιμετωπιστεί η φοροδιαφυγή και να αυξηθούν τα φορολογικά έσοδα. **Για να γίνει αυτό θα πρέπει άμεσα να εφαρμοσθούν**

οι ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο φορολογικό νομοσχέδιο, ώστε να ενισχυθούν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί, να εφαρμοστεί το πόθεν έσχες για όλους, και να υπάρξουν διασταυρώσεις δηλωθέντος εισοδήματος και καταθέσεων φυσικών προσώπων. Απλά οι ανακοινώσεις για το πρόβλημα που δημιουργεί η φοροδιαφυγή και οι «επικοινωνιακές» εξαγγελίες για τη προσπάθεια αντιμετώπισης της δεν αρκούν. Τα μέσα υπάρχουν και σε μεγάλο βαθμό έχουν συμπεριληφθεί στο πρόσφατο φορολογικό νομοσχέδιο. Εκείνο που δυστυχώς απουσιάζει είναι η αποφασιστική και χωρίς πιασχυρίσματα εφαρμογή τους. Τέλος, η Ο.Κ.Ε κρίνει σκόπιμο να επισημάνει για μια ακόμη φορά ότι το γενικό φορολογικό πλαίσιο της χώρας θα πρέπει να είναι σταθερό και να μην υπόκειται σε συνεχείς τροποποιήσεις, ώστε να εμπεδωθεί κλίμα ασφάλειας στη χώρα για επενδυτές και καταναλωτές. Η αναδιοργάνωση των ελεγκτικών μηχανισμών και η αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων μπορούν να αυξήσουν τα φορολογικά έσοδα. Οι διασταυρώσεις πρέπει να μην είναι δειγματοληπτικές αλλά καθολικές.

Όσον αφορά δε τις προβληματικές ΔΕΚΟ, η αντιμετώπιση των ελλειμμάτων τους βασίστηκε, κυρίως, σε μειώσεις προσωπικού, οριζόντιες μισθολογικές περικοπές, και αυξήσεις των τιμολογίων παροχής υπηρεσιών και όχι σε μέτρα ουσιαστικής αναδιάρθρωσης της λειτουργίας τους στην βάση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος ποιότητας και αποδοτικότητας. Στους ΟΤΑ η εξοικονόμηση πόρων επιδιώχθηκε μέσω των συγχωνεύσεων στο πλαίσιο του «Καλλικράτη». Σήμερα, ένα χρόνο μετά, εξακολουθούν να μην έχουν αντιμετωπισθεί ακόμα οι δυσλειτουργίες που παρουσιάστηκαν από τις μεταρρυθμιστικές ενέργειες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Τέλος, και όσον αφορά τον έντονα προβληματικό και ιδιαίτερα ελλειμματικό τομέα της υγείας, οι μεταρρυθμίσεις δεν φαίνεται να έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα. Στα νοσοκομεία και τα ασφαλιστικά ταμεία υπάρχουν εξοικονομήσεις, από μειώσεις στο κόστος υλικών και φαρμάκων, αλλά τα ελλείμματα εξακολουθούν να είναι υψηλά, ενώ δεν λείπουν και περιπτώσεις που υπάρχουν κρίσιμες ελλείψεις νοσοκομειακού υλικού και προβλήματα εξυπηρέτησης των ασφαλισμένων από τα φαρμακεία, λόγω καθυστερήσεων στις πληρωμές από τα ταμεία.

Η Ο.Κ.Ε κατ'επανάληψη έχει τονίσει ότι οι όποιες μεταρρυθμίσεις σε επιμέρους τομείς της οικονομίας, όσο επείγουσες και αν είναι, δεν είναι δυνατόν να μη στηρίζονται σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης με συγκεκριμένους και μακροπρόθεσμους στόχους που δεν εκμηδενίζει την κοινωνική και ποιοτική διάσταση των παρεχόμενων υπηρεσιών μένοντας εγκλωβισμένο στην αδιέξοδη λογική της βραχυχρόνιας εξοικονόμησης πόρων. Αναμφίβολα, υπήρχαν σημαντικά περιθώρια μείωσης των δημοσίων δαπανών, που τροφοδοτούσαν ένα υπερμεγεθυμένο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα με εκατοντάδες υπηρεσίες και οργανισμούς χωρίς αντικείμενο λειτουργίας. Επίσης, υπήρχαν σημαντικά περιθώρια εξορθολογισμού τόσο του αριθμού των απασχολούμενων, όσο και του ύψους των αμοιβών που σε πολλές περιπτώσεις, λόγω των διαφόρων επιδομάτων, έφθαναν σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα. Απαιτούνται οικονομικές παρεμβάσεις, στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, οι οποίες όμως θα πρέπει να έχουν θεσμικά χαρακτηριστικά, ευνοώντας την οργανωτική και λειτουργική ανασυγκρότηση του κράτους, ώστε να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας για το δημόσιο. Με άλλα λόγια, η Ο.Κ.Ε θεωρεί ότι οι περικοπές από μόνες τους δεν αρκούν και σημειώνει ότι θα πρέπει άμεσα να υλοποιηθούν οι μεταρρυθμίσεις εκείνες που στοχεύουν στο εξορθολογισμό και στην αποδοτικότητα του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, στην εξυγίανση της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών, και στην αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας με όρους αποτελεσματικότητας και διαφάνειας.

Όσον αφορά τώρα το χρηματοπιστωτικό σύστημα, και παρά τις ευθύνες που έχει για τη σημερινή κατάσταση της ελληνικής οικονομίας, η διασφάλιση της σταθερότητας του είναι κρίσιμης σημασίας. Βέβαια, εκτός της παροχής ρευστότητας στις Τράπεζες, εκείνο που πρέπει να διασφαλισθεί, όπως έχει σημειώσει η Ο.Κ.Ε στη σχετική γνωμοδότηση, είναι η ρευστότητα αυτή να μεταφερθεί τελικά στην αγορά. Σήμερα η αγορά ασφυκτιά από την έλλειψη ρευστότητας, καθώς το κόστος χρήματος είναι υψηλό και τα διαθέσιμα κεφάλαια περιορισμένα. Επιπλέον, η Ο.Κ.Ε οφείλει να επισημάνει τη σημασία του εποπτικού ρόλου της ΤτΕ για την ομαλή λειτουργία του τραπεζικού τομέα. Η ΤτΕ πρέπει να γίνει αποτελεσματικότερη στον εποπτικό της ρόλο, βοηθώντας τις ελληνικές τράπεζες να βελτιώσουν την ποιότητα των

χαρτοφυλακίων τους και να μειώσουν το βαθμό έκθεσης τους σε επενδύσεις υψηλού κινδύνου. Σύμφωνα με τις θέσεις της Ο.Κ.Ε, η λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος θα πρέπει να υπηρετεί την βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και να εναρμονίζεται με τα ισχύοντα στο εθνικό και Κοινοτικό δίκαιο. Η απλοποίηση των συχνά αδιαφανών και πολύπλοκων δομών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και η κατάρτιση ενός σχεδίου ρευστότητας (contingency funding) και μείωσης πιθανών κινδύνων (derisking plans) σε περίπτωση ανάγκης, χωρίς να υπονομεύεται η αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, θεωρούνται παρεμβάσεις υψίστης προτεραιότητας¹. Δυστυχώς, οι μέχρι σήμερα κυβερνητικές παρεμβάσεις στον τραπεζικό τομέα εμμένουν στη μη συγκρότηση ενός ισχυρού δημόσιου τραπεζικού πυλώνα που θα λειτουργεί ως αναπτυξιακός, στο σπάσιμο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, και στη μη χρήση των δικαιωμάτων του δημοσίου στο εσωτερικό των ίδιων των ιδιωτικών τραπεζών, παρόλο που αυτές σήμερα στηρίζονται στο χρήμα και στις εγγυήσεις του δημοσίου. Η Ο.Κ.Ε θεωρεί πως για να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη των αποταμιευτών στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, η Ελληνική κυβέρνηση οφείλει να επεκτείνει με νομοθετική ρύθμιση την εγγύηση των τραπεζικών καταθέσεων ως 100.000 ευρώ και μετά το τέλος του 2011.

Η επιλογή της κυβέρνησης να προχωρήσει μέσω της αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας στη μείωση του δημόσιου χρέους κρίνεται ως μια απόφαση που έχει ως βασικό στόχο να βελτιώσει το κλίμα για τη χώρα στις διεθνείς αγορές. Ωστόσο, αν και η Ελλάδα διαθέτει σημαντική δημόσια περιουσία, ο στόχος των 50 δις ευρώ, από την αξιοποίησή της ως το 2015, φαντάζει εξαιρετικά αισιόδοξος στην παρούσα φάση. Οι λόγοι είναι, αφενός ότι η κυβέρνηση δεν έχει καταγράψει τη δημόσια περιουσία, και αφετέρου ότι οι εισηγμένες στο ΧΑΑ δημόσιες επιχειρήσεις βρίσκονται σε ιστορικά χαμηλές χρηματιστηριακές αξίες.

Επομένως, αν θέλουμε να μιλάμε για αξιοποίηση, και όχι απλά για εκποίηση της δημόσιας περιουσίας, θα πρέπει και στον τομέα αυτό άμεσα

---

¹ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ' αριθμ. 236 «Ευρώπη 2020 - Η νέα Στρατηγική της Λισσαβόνας» (Απρίλιος 2010).

εφόσον πιέζει ο χρόνος, αλλά ολοκληρωμένα, και με αναπτυξιακό χαρακτήρα να εκπονηθεί ένα συνολικό σχέδιο αξιοποίησής της. Όσον αφορά δε τις δημόσιες επιχειρήσεις ή τη συμμετοχή του δημοσίου, που θα επιλεγεί στη συνέχεια να πωληθεί, η διαδικασία θα πρέπει να είναι απόλυτα διαφανής. Ειδικότερα, για να προχωρήσουν οι αποκρατικοποιήσεις πρέπει να προηγηθεί η αποτίμηση σε όρους αξίας περιουσιακών στοιχείων και κερδών, ώστε το αιτούμενο τίμημα να μην είναι κάτω του κόστους. Η επισήμανση αυτή γίνεται γιατί οι δημόσιες επιχειρήσεις, που σε πρώτη φάση θα αποκρατικοποιηθούν, είναι κερδοφόρες και σε ετήσια βάση συνεισφέρουν στον κρατικό προϋπολογισμό, μέσω του μερίσματος. Εφόσον αυτές ιδιωτικοποιηθούν πλήρως, τότε στο διηνεκές οι προϋπολογισμοί θα έχουν σημαντικές απώλειες. Για να δικαιολογηθεί με χρηματοοικονομικούς όρους η πώληση, θα πρέπει το τίμημα να είναι τουλάχιστον ίσο με την καθαρή παρούσα αξία όλων των προβλεπόμενων εισροών του δημοσίου από μερίσματα σε περίπτωση που διακρατούσε τη συμμετοχή του. Ειδικά, για την περιουσία σε γη θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού προγράμματος της χώρας.

3. Μακροοικονομικές προκλήσεις και βασικά μέτρα πολιτικής

α) Πολιτικές και εκτιμήσεις της Κυβέρνησης στο ΕΠΜ

Στην ενότητα για τις μακροοικονομικές προκλήσεις αναφέρονται αναλυτικά τα μέτρα κατά τη διάρκεια του 2010 μέσω των οποίων επιδιώχθηκε η δημοσιονομική προσαρμογή. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ορισμένα από αυτά όπως η ασφαλιστική μεταρρύθμιση, η προσπάθεια εξορθολογισμού των δαπανών υγείας, η σύσταση της Ενιαίας Αρχής Πληρωμών, η προσπάθεια μείωσης της απασχόλησης στο δημόσιο (1 πρόσληψη στις 5 αποχωρήσεις) και ο περιορισμός του κόστους λειτουργίας των ΔΕΚΟ, το Πρόγραμμα Καλλικράτης για την τοπική αυτοδιοίκηση, και τέλος η δρομολόγηση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων.

Στο δημόσιο τομέα: α) η Στατιστική Υπηρεσία έγινε Ανεξάρτητη Αρχή, β) υιοθετήθηκε νέο δημοσιονομικό πλαίσιο, για την παρακολούθηση του συνόλου των δημόσιων οικονομικών, γ) ψηφίσθηκε ο Ν. 3871/10, δ) ξεκίνησε

η προσπάθεια για τη διαμόρφωση του ενιαίου μισθολόγιο, ε) εφαρμόστηκε το πρόγραμμα «Διαύγεια», ενώ ζ) έχουν ξεκινήσει δύο ανεξάρτητες λειτουργικές αξιολογήσεις, μία για την κεντρική δημόσια διοίκηση και μία για τα υφιστάμενα κοινωνικά προγράμματα.

Επίσης, προωθήθηκε μια σειρά μέτρων με επίκεντρο το εργατικό κόστος όπως: α) η μείωση της υπερωριακής αμοιβής, β) η θέσπιση της ειδικής επιχειρησιακής συλλογικής σύμβασης, γ) η αναθεώρηση του συστήματος διαμεσολάβησης και διαιτησίας, και ε) η παράταση της δοκιμαστικής περιόδου για τις νέες θέσεις εργασίας.

Η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και η αύξηση της φορολογικής βάσης, όπως αποτυπώνονται στο ΕΠΜ, περιλαμβάνουν μέτρα όπως η θέσπιση του Οικονομικού Εισαγγελέα και η αναβάθμιση του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος.

Στον τομέα της εκπαίδευσης συγχωνεύονται σχολικές μονάδες, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ τα βασικότερα μέτρα για το επιχειρηματικό περιβάλλον επικεντρώνονται: α) στο «fast track» για την υποστήριξη ξένων άμεσων επενδύσεων, β) στο νέο επενδυτικό νόμο, γ) στην αναθεώρηση του νομικού πλαισίου για την Επιτροπή Ανταγωνισμού, δ) στο άνοιγμα των κλειστών επαγγελμάτων και ε) στη θέσπιση του Γενικού Εμπορικού Μητρώου.

β) Θέσεις της Ο.Κ.Ε

A. Εφαρμογή της συμφωνηθείσας εμπροσθοβαρούς (frontloaded) δημοσιονομικής προσαρμογής και σε συνέχεια διατήρηση μεγάλου πρωτογενούς πλεονάσματος ώστε να μειωθεί το χρέος και να βελτιωθεί η βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών

Η μείωση του ελλείμματος το 2010 είναι σημαντική, αλλά κατώτερη του αρχικού στόχου και με σημαντικές παράπλευρες απώλειες στην παραγωγή και την απασχόληση. Η ασφαλιστική μεταρρύθμιση του 2010 δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι δεν θα αναθεωρηθεί τα αμέσως επόμενα έτη, δεδομένου πως τα ασφαλιστικά ταμεία εξακολουθούν να εμφανίζουν οικονομικές δυσκολίες να καταβάλλουν τις συντάξεις και τις δαπάνες ιατροφαρμακευτικής κάλυψης των ασφαλισμένων τους. Η σημαντική μείωση

της απασχόλησης, λόγω της ύφεσης, η οποία έχει ενταθεί από τα φορολογικά μέτρα, έχει αρνητικές επιπτώσεις στα έσοδα των ασφαλιστικών ταμείων, καθώς μειώνεται ο αριθμός των ασφαλισμένων. Επιπρόσθετα, η Ο.Κ.Ε σημειώνει² ότι το σχετικό νομοσχέδιο αγνοεί σε μεγάλο βαθμό τις βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν το ασφαλιστικό σύστημα της χώρας, χωρίς να διασφαλίζει όχι την μακροχρόνια, αλλά ούτε και την μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα του.

Όσον αφορά τη μεταρρύθμιση στην υγεία, με το σχετικό νομοσχέδιο επιχειρείται να διορθωθούν χρόνιες παθολογίες στην προμήθεια ιατρονοσηλευτικού υλικού, να εισαχθεί η ηλεκτρονική συνταγογράφηση για τον περιορισμό της ανεξέλεγκτης συνταγογράφησης και μέσω των συγχωνεύσεων νοσηλευτικών μονάδων και κλινικών να μειωθεί το λειτουργικό κόστος των δημόσιων μονάδων υγείας. Όπως, όμως, αναφέρει η Ο.Κ.Ε στη σχετική γνωμοδότησή της³, αφενός τα προαναφερόμενα ζητήματα είναι τόσο σοβαρά που θα έπρεπε να αντιμετωπισθούν με ξεχωριστά νομοσχέδια, και αφετέρου η εφαρμογή του Νόμου απαιτεί την έκδοση πολλών Υ.Α., Κ.Υ.Α. και Π.Δ, γεγονός που εμμέσως τον καθιστά ανενεργό για μεγάλο διάστημα.

Για το ζήτημα της μείωσης του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων, μέσω του κανόνα μια πρόσληψη για κάθε πέντε συνταξιοδοτήσεις, η Ο.Κ.Ε θεωρεί ότι αποτελεί αποσπασματικό μέτρο που δεν μπορεί να χαρακτηρίζει οποιαδήποτε σοβαρή προσπάθεια εξυγίανσης και αναμόρφωσης του δημόσιου τομέα. Απαραίτητη προϋπόθεση για οποιαδήποτε σχετική απόφαση είναι η διερεύνηση και ο προσδιορισμός εκείνων των υπηρεσιών και των φορέων που έχουν αυξημένες ανάγκες και εκείνων που δεν έχουν, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία τους. Αντίστοιχα οι περικοπές στις ΔΕΚΟ δεν θα πρέπει να οδηγήσουν στην υποβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών ή στην αύξηση της τιμής δημοσίων αγαθών, αποκλείοντας με τον τρόπο αυτό σημαντικά τμήματα του πληθυσμού.

---

² Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ' αριθμ. 241 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις. Ρυθμίσεις στις Εργασιακές Σχέσεις» (Ιούλιος 2010).

³ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ' αριθμ. 249 «Διαρθρωτικές αλλαγές στο σύστημα υγείας και άλλες διατάξεις» (Φεβρουάριος 2011)

Το πρόγραμμα Καλλικράτης είναι μια πολύ σημαντική τομή για την τοπική αυτοδιοίκηση, καθώς ενίσχυσε την αποκέντρωση αρμοδιοτήτων στην ελληνική περιφέρεια και δημιούργησε ισχυρές αυτοδιοικητικές μονάδες. Ωστόσο, ακόμα και σήμερα, λόγω του σύντομου διαστήματος εφαρμογής του, εξακολουθούν να υπάρχουν οργανωτικές και λειτουργικές δυσχέρειες που υπερβαίνουν το άμεσο οικονομικό όφελος από τις συγχωνεύσεις των Δήμων.

Σε ότι αφορά τις αποκρατικοποιήσεις και την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας, η Ο.Κ.Ε εκτός όσων ανέφερε στο προηγούμενο κεφάλαιο οφείλει να επισημάνει πως οι τιμές των δημόσιων εισηγμένων επιχειρήσεων είναι σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα, ενώ η ζήτηση για ακίνητα είναι περιορισμένη. Επίσης, κάθε πώληση, χωρίς προηγούμενη μελέτη των απωλειών από μελλοντικά μερίσματα των εισηγμένων κερδοφόρων δημόσιων επιχειρήσεων, είναι επιζήμια.

B. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης, επίτευξη καλύτερου ελέγχου των δημοσίων οικονομικών και βελτίωση της ποιότητάς τους

Όσον αφορά τα μέτρα που αναφέρονται η Ο.Κ.Ε επισημαίνει:

α) Η ανεξαρτητοποίηση της Στατιστικής Αρχής ήταν μια επιβεβλημένη απόφαση, η οποία ωστόσο από μόνη της δεν αρκεί για να αποκατασταθεί η αξιοπιστία των ελληνικών στοιχείων. Αναγκαία προϋπόθεση, για τη συγκέντρωση αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων, είναι η δημιουργία αξιόπιστων δομών και πηγών συλλογής στοιχείων.

β) Ο εκσυγχρονισμός του απαρχαιωμένου δημοσιονομικού πλαισίου παρακολούθησης και ελέγχου των δημόσιων οικονομικών, αλλά και η τήρηση του μητρώου δεσμεύσεων κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση, αρκεί βέβαια τα όσα προβλέπονται να υλοποιηθούν.

γ) Το ενιαίο μισθολόγιο, δυστυχώς, δεν εφαρμόζεται για να απαλειφθούν οι μισθολογικές αδικίες μεταξύ των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά για να μειωθεί το γενικό μισθολογικό κόστος.

δ) Οι νέες εξαγγελίες για ενίσχυση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού δεν πείθουν, καθώς μέχρι σήμερα στον τομέα αυτό τα αποτελέσματα είναι πενιχρά, εκτός από μεμονωμένες δημοσιοποιήσεις μεγαλοφοροφυγάδων.

Στην πράξη φαίνεται πως δεν απουσιάζουν οι αποφάσεις, αλλά η αποφασιστικότητα σε έλεγχους για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής.

δ) Τέλος, η εφαρμογή του προγράμματος ηλεκτρονικής δημοσιοποίησης αποφάσεων του κράτους και των φορέων του, αλλά και οι ανεξάρτητες λειτουργικές αξιολογήσεις, μία για την κεντρική δημόσια διοίκηση και μία για τα υφιστάμενα κοινωνικά προγράμματα κινούνται στη σωστή κατεύθυνση.

Γ. Διασφάλιση προσαρμογών σε μισθούς και τιμές με στόχο την ανάκτηση και διατήρηση της ανταγωνιστικότητας μέσω της υλοποίησης μεταρρυθμίσεων για τη συγκράτηση των μισθών και την ενίσχυση της παραγωγικότητας και του ανταγωνισμού

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ανταγωνιστικότητα της χώρας είναι ιδιαίτερα χαμηλή. Ωστόσο, όπως πολλές φορές έχει επισημάνει η Ο.Κ.Ε, η μείωση του εργατικού κόστους δεν αποτελεί λύση στο πρόβλημα της χαμηλής ανταγωνιστικότητας. Σύμφωνα με μελέτες, το μισθολογικό κόστος είναι χαμηλότερο του μέσου ευρωπαϊκού όρου και δεν αποτελεί πρόβλημα για την χαμηλή ανταγωνιστικότητα της χώρας. Υπάρχουν σημαντικές παθογένειες στο επιχειρηματικό περιβάλλον στην Ελλάδα. Ο βαθμός καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία είναι ιδιαίτερα χαμηλός και υπάρχει παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας. Από την άλλη πλευρά το κόστος της γραφειοκρατίας επιβαρύνει σημαντικά τις επιχειρήσεις και αποτελεί αντανάπτυξιακό παράγοντα.

Η Ο.Κ.Ε θεωρεί ότι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων θα πρέπει να προέλθει από την αξιοποίηση της καινοτομίας, την σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή και τη δημιουργία ενός σταθερού και ελκυστικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Δ. Μείωση του μεγέθους της ανεπίσημης οικονομίας μέσω της διευκόλυνσης της πρόσβασης στην επίσημη αγορά εργασίας όλων των ομάδων ενεργού πληθυσμού και κατ' επέκταση βελτίωση της διαχείρισης της φορολογίας

Η αποτυχία των ελληνικών κυβερνήσεων στην πάταξη της φοροδιαφυγής, της εισφοροαποφυγής και του παραεμπορίου είναι

διαχρονική, όπως προκύπτει από το αποτέλεσμα. Οι διαδοχικές περαιώσεις αποδεικνύουν την ομολογία της ελληνικής πολιτείας ότι δεν εμπιστεύεται ούτε τους φορολογούμενους, αλλά ούτε και τον φορολογικό μηχανισμό.

Τα μέτρα που αναφέρονται στο ΕΠΜ κρίνεται ότι κινούνται στη σωστή κατεύθυνση. Δυστυχώς, όμως, στην πράξη αποδεικνύονται ανεπαρκή. Στην Ελλάδα φαίνεται πως απουσιάζει η βούληση να εφαρμοστούν έλεγχοι και ποινές για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Οι φοροελεγκτικοί μηχανισμοί είναι υποστελεχωμένοι και οι μειώσεις στα πρόστιμα που επιβάλλονται συνήθης διαδικασία.

Όσον αφορά το πρόσφατο φορολογικό νομοσχέδιο, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει⁴ ότι αυτό δεν απαντά στις πάγιες θέσεις της για το φορολογικό σύστημα στη χώρα μας, όπως στην ανάγκη δημιουργίας ενός σταθερού και απλού φορολογικού πλαισίου με ξεκάθαρους κανόνες και στην ανάγκη ενίσχυσης του αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της φορολογικής πολιτικής και δίκαιης κατανομής του φορολογικού βάρους. Ο καθαρά εισπρακτικός χαρακτήρας των φορολογικών μέτρων δεν στηρίζει την ανάπτυξη μακροπρόθεσμα, δεν βοηθά στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, ούτε στην προσέλκυση νέων επενδύσεων. Η αυστηροποίηση των ποινών, ως μόνο μέτρο αντιμετώπισης ενός προβλήματος, ποτέ δεν έφερε το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Υπό τις σημερινές συνθήκες ύφεσης της ελληνικής οικονομίας, που έχει οδηγήσει σε χρηματοδοτική ασφυξία τον επιχειρηματικό κόσμο αυτό που προέχει είναι η βελτίωση της ποιότητας και η αύξηση της αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών μηχανισμών, και όχι η ποινική δίωξη των επιχειρηματιών οι οποίοι αδυνατούν να εξοφλήσουν άμεσα τα φορολογικά τους χρέη.

Ε. Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης και της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των υπηρεσιών και των κλειστών επαγγελματιών

Οι συνεχείς αλλαγές του φορολογικού πλαισίου, η έλλειψη ρευστότητας και η δραματική μείωση της κατανάλωσης έχουν αλλάξει τα δεδομένα προς το

---

⁴ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ' αριθμ. 255 «Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, αναδιάρθρωση των φορολογικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών» (Μάρτιος 2011).

αρνητικότερο για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Σε δυσμενέστερη θέση βρίσκονται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες μέσα από την αδυναμία προσφυγής σε τραπεζικό δανεισμό ασφυκτιούν. Επιπλέον, η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα εξακολουθεί να υφίσταται την ταλαιπωρία της γραφειοκρατίας και τον λαβύρινθο της πολυνομίας, με αποτέλεσμα να περιορίζεται σημαντικά η ικανότητά της να λειτουργεί ανταγωνιστικά σε ένα περιβάλλον ραγδαίων οικονομικών και τεχνολογικών εξελίξεων. Για παράδειγμα, ο νέος Νόμος για το πτωχευτικό δίκαιο, αν και κινείται στη σωστή κατεύθυνση, στην πράξη υπονομεύεται από την χρονική υστέρηση της δικαιοσύνης να βγάζει τις αποφάσεις της.

Σχετικά με τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο ΕΠΜ για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σημειώνεται ότι η Ελλάδα κατατάσσεται τελευταία μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ σε ξένες άμεσες επενδύσεις και τα αποτελέσματα του «fast track» είναι έως σήμερα μηδαμινά. Όσον αφορά δε το νέο επενδυτικό νόμο, προτού αξιολογήσουμε τα αποτελέσματα του, θα πρέπει να ξεπεραστούν οι τεράστιες καθυστερήσεις που εμφανίζει. Η νέα μείωση του ΠΔΕ τον αποδυναμώνει και περιορίζει τη συμβολή του στην ανάσχεση της ύφεσης.

Όσον αφορά την αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου της Επιτροπής Ανταγωνισμού, βασική θέση της Ο.Κ.Ε⁵ είναι ότι θα πρέπει να συνοδευτεί από περισσότερους και αποτελεσματικότερους ελέγχους, ώστε να αντιμετωπισθούν φαινόμενα εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης στην αγορά και συντονισμού τιμολογιακής πολιτικής μεταξύ επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου.

Σε ότι αφορά τα κλειστά επαγγέλματα, η Ο.Κ.Ε, όπως αναφέρεται στη σχετική γνωμοδότησή της⁶, θεωρεί ότι σε νομοπαρασκευαστικό επίπεδο θα έπρεπε να υπάρξει αναλυτική αναφορά σε όλα τα επαγγέλματα για τα οποία εφαρμόζεται η Οδηγία για τις Υπηρεσίες, και να γίνει τροποποίηση της κατά περίπτωση υφιστάμενης επαγγελματικής κλαδικής νομοθεσίας. Η

---

⁵ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ' αριθμ. 256 «Προστασία του Ανταγωνισμού» (Μάρτιος 2011).

⁶ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ. αριθμ. 253 «Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας. Κατάργηση αδικαιολογήτων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελμάτων» (Μάρτιος 2011).

οποιαδήποτε μεταρρύθμιση θα έπρεπε να ήταν πλέον απολύτως συγκεκριμένη. Επίσης, η Ο.Κ.Ε είχε αναφέρει ότι με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο έγινε μια οριζόντια «απελευθέρωση» της άσκησης των «ρυθμισμένων» επαγγελμάτων, και επιφυλάχθηκε σε επόμενο χρόνο η προσθήκη ή εξαίρεση ορισμένων ρυθμίσεων με Προεδρικά Διατάγματα. Το γεγονός αυτό, πέρα από τις καθυστερήσεις που δημιούργησε, επέφερε και ένα τοπίο ασάφειας στην αγορά με ότι αυτό συνεπάγεται για τους επαγγελματίες που εμπλέκονται, αλλά και τους πολίτες που είναι χρήστες των συγκεκριμένων υπηρεσιών.

Η διευκόλυνση της σύστασης, η απλούστευση και επιτάχυνση της διαδικασίας αδειοδότησης νέων επιχειρήσεων, η προώθηση του «Business Friendly Action Plan» και η δημιουργία του Γενικού Εμπορικού Μητρώου είναι απαραίτητα βήματα για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αξιολογούνται θετικά από την Ο.Κ.Ε.

Ιδιαίτερα θετικά κρίνεται η απλοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης, παρόλο που παραλείπεται η σαφής αναφορά στην περιβαλλοντολογική αδειοδότηση που αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος του προβλήματος. Επιπλέον, επισημαίνεται ως αρνητικό στα προαναφερόμενα η εξαίρεση από την απλοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης του νομού Αττικής. Αναφορικά με το σχετικό νόμο, θα πρέπει να τονισθεί ότι κρίσιμο θα είναι το περιεχόμενο των προεδρικών διαταγμάτων και των Υπουργικών Αποφάσεων που πρόκειται να εκδοθούν, καθώς τότε μόνο θα επιτευχθεί η απλοποίηση και ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών αδειοδότησης. Επίσης, αναφορικά με τα επιχειρηματικά πάρκα θα πρέπει να επισημανθεί η ανάγκη να επέλθουν κατάλληλες τροποποιήσεις στο θεσμικό πλαίσιο (σε συνεργασία και με το ΥΠΕΚΑ) έτσι ώστε να καταστεί εφικτή η υλοποίηση επιχειρηματικών πάρκων, και μέσω πρακτικών ΣΔΙΤ, που ιδιαίτερα κάτω από τις σημερινές συνθήκες αποτελούν χρήσιμο εργαλείο.

Τέλος, οι εξαγωγές αποτελούν βιώσιμο μοχλό οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και όλα τα σχετικά μέτρα προώθησης τους που περιλαμβάνει το ΕΠΜ κρίνονται ως θετικά. Θεωρείται, όμως, χρήσιμο να αναλυθούν πιο συγκεκριμένα οι δράσεις που αναφέρονται στη μείωση των διαδικαστικών επιβαρύνσεων που υφίστανται οι εξαγωγές.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι γενικά οι δράσεις του ΕΠΜ, που αφορούν στην αντιμετώπιση των βασικών εμποδίων για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, συνεχίζουν να μην συνοδεύονται με σαφή και αυστηρά χρονοδιαγράμματα, ενώ η εξειδίκευσή τους είναι χαμηλή σε βαθμό που να μην επιτρέπει την κατανόηση των συγκεκριμένων ενεργειών υλοποίησης που θα μπορούσε να αναμένει η αγορά. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι από τα μέτρα βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος απουσιάζει η υιοθέτηση πρακτικών «Καλύτερης Νομοθέτησης» και η πραγματοποίηση και δημοσιοποίηση εκτιμήσεων των ρυθμιστικών επιπτώσεων.

4. Θεματικός συντονισμός

4.1 Στόχος για το ρυθμό απασχόλησης και βασικά μέτρα επίτευξής του

α) Πολιτικές και εκτιμήσεις της Κυβέρνησης στο ΕΠΜ

Το ΕΠΜ στο τέταρτο μέρος αναφέρεται στην απασχόληση και περιλαμβάνει δύο ενότητες. Στην πρώτη ενότητα προσδιορίζεται ο στόχος για το ποσοστό της απασχόλησης μέχρι το 2020 στο 70%, και στη δεύτερη περιλαμβάνονται τα βασικά μέτρα για την επίτευξή του. Αναλυτικότερα, στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται, εν μέρει, οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας. Στη δεύτερη ενότητα τίθενται οι στόχοι που αφορούν την βελτίωση της παραγωγικότητας και την αντιμετώπιση των εμποδίων στην αγορά εργασίας.

Το ΕΠΜ αναφέρει πως εστιάζει στις ακόλουθες τρεις βασικές προτεραιότητες: εξισορρόπηση ασφάλειας και ευελιξίας, να καταστεί η εργασία πιο ελκυστική και επάνοδος των ανέργων στην εργασία. Η επίτευξη τους επιχειρείται μέσα από δράσεις που αφορούν:

- **Μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας** (“παθητικό” επίδομα ανεργίας, νομοθέτηση πολλών ευέλικτων μορφών εργασίας, μείωση χρόνου ειδοποίησης για την λήξη της αόριστου χρόνου σύμβασης μισθωτής εργασίας, μείωση αποζημίωσης κατά 50%, αύξηση του ορίου των ομαδικών απολύσεων, νέας μορφής συμβάσεις μαθητείας νέων εργαζόμενων ηλικίας έως 24 ετών, δικαίωμα αυτασφάλισης με υποχρεωτική συμμετοχή του εργοδότη για απολυμένους εργαζόμενους (55 - 64 ετών), αναθεώρηση του συστήματος διαμεσολάβησης και διαιτησίας, παράταση της δοκιμαστικής περιόδου για τις νέες θέσεις εργασίας, επιχειρησιακές συμβάσεις οι οποίες υπερισχύουν έναντι των κλαδικών).
- **Μείωση του μη μισθολογικού κόστους** (επιδότηση των ασφαλιστικών εισφορών για την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την διατήρηση των υπαρχόντων).
- **Αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας** (ειδικό κουπόνι που θα χρησιμοποιείται ως αποζημίωση για τα επαγγέλματα στα οποία η αδήλωτη

εργασία είναι εκτεταμένη, ηλεκτρονικό πληροφοριακό σύστημα που θα συνδέει του συναρμόδιους φορείς, ηλεκτρονική κάρτα για κάθε εργαζόμενο).

- **Μεταρρυθμίσεις στη δια βίου μάθηση** (Ν.3879/2010, Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, πρόγραμμα αναβάθμισης των εθνικών κέντρων επαγγελματικού προσανατολισμού).
- **Ενδυνάμωση του ρόλου της επιθεώρησης εργασίας.**

β) Θέσεις της Ο.Κ.Ε.

Κύρια χαρακτηριστικά της δομής της απασχόλησης και της αγοράς εργασίας στη χώρας μας τα τελευταία χρόνια είναι η μείωση του ενεργού πληθυσμού, η αύξηση της ανεργίας, και ειδικότερα της ανεργίας των νέων, και η αύξηση του αριθμού των επισφαλών θέσεων εργασίας, σε συνδυασμό με το υψηλό ποσοστό της αδήλωτης απασχόλησης. Καθώς, μάλιστα, η αδήλωτη απασχόληση αναμένεται, και λόγω της οικονομικής κρίσης, να λάβει ολοένα και μεγαλύτερες διαστάσεις, οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας γίνονται όλο και περισσότερο δυσμενείς.

Αναφορικά με το στόχο του 70%, ο στόχος αυτός κρίνεται όχι μόνο ιδιαίτερα φιλόδοξος, αλλά τελείως ανέφικτος, δεδομένου πως η κρίση επέφερε αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση και την ανεργία. Ειδικότερα, η απασχόληση εκτιμάται ότι μειώθηκε κατά 223.893 θέσεις εργασίας και οι άνεργοι ξεπέρασαν τους 750.000 (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, Δεκέμβριος 2010). Το ποσοστό ανεργίας, τον Φεβρουάριο του 2011, έκανε άλμα στο 15,9%. Τέλος, σύμφωνα με εκτιμήσεις του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ το 2011, οι άνεργοι θα υπερβούν το ένα εκατομμύριο και η ανεργία στη χώρα μας θα αγγίξει το 20%, το μεγαλύτερο ποσοστό της τελευταίας 50ετίας.

Όσον αφορά τα ποσοστά/δείκτες για το εργατικό δυναμικό και την απασχόληση που αναφέρονται στο ΕΠΜ, η Ο.Κ.Ε σημειώνει ότι δεν επιχειρείται οποιαδήποτε αξιολόγησή τους. Ενδεικτικά, αναφέρεται στο σχετικό κείμενο ότι το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση αυξάνεται, ωστόσο δεν σημειώνεται ότι το ποσοστό αυτό παραμένει ανάμεσα στα χαμηλότερα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και δεν γίνεται καμία

αναφορά στους παράγοντες εκείνους που εμποδίζουν τη συμμετοχή των γυναικών. Το ίδιο ισχύει και για την ηλικιακή ομάδα των νέων εργαζομένων ηλικίας 15-24 ετών, των οποίων ο ρυθμός απασχόλησης περιορίστηκε το 2010 στο 20,3%, από 27,6% το 2000⁷. Και καθώς οι δείκτες συμμετοχής των γυναικών και των νέων στη χώρα μας συγκαταλέγονται ανάμεσα στους χαμηλότερους που εμφανίζουν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ερμηνεία του γεγονότος αυτού αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς διαμορφώνει τις προϋποθέσεις για πιο αποτελεσματική χάραξη των σχετικών πολιτικών. Επιπρόσθετα, η μείωση του δείκτη απασχόλησης στις ηλικίες 20-64 ετών (από 65,8% το 2009 σε 64% το 2010), συνιστά σαφώς μια αρνητική εξέλιξη, η οποία υποδηλώνει την αδυναμία της οικονομίας μας όχι μόνο να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, αλλά και να διατηρήσει τις υφιστάμενες. Ως προς τα ποσοστά απασχόλησης ειδικών ηλικιακών ομάδων του πληθυσμού, επισημαίνεται ότι η οριακή αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ατόμων ηλικίας 55-64 ετών (κατά 1,2 μονάδα το 2010 σε σχέση με το 2009) κινείται προς θετική κατεύθυνση, ταυτόχρονα όμως δεν πρέπει να παραβλέπουμε πως ο ρυθμός ανεργίας της ομάδας αυτής αυξήθηκε από 3,9% το 2000 σε 6,3% το 2010, γεγονός που επιβάλλει το σχεδιασμό και την εφαρμογή ειδικών δράσεων, που να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα αυτά, μιας και πρόκειται για μια από τις πιο επισφαλείς ομάδες εργαζόμενων.

Όσον αφορά τώρα τα μέτρα τα οποία παρατίθενται στο ΕΠΜ στην υπό ανάλυση ενότητα, και με τα οποία επιδιώκεται η επίτευξη του στόχου της απασχόλησης για το έτος 2020, η Ο.Κ.Ε κρίνει ότι η παράθεση των δεδομένων γίνεται με ελλιπή και μη δόκιμο τρόπο, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η δυνατότητα συναγωγής οποιωνδήποτε διαπιστώσεων και συμπερασμάτων. Ειδικότερα, απουσιάζει κάθε είδους τεκμηρίωση για το αν και σε ποιο βαθμό οι μεταρρυθμίσεις που λαμβάνουν χώρα στο πεδίο της απασχόλησης θα επιφέρουν θετικά αποτελέσματα. Επίσης, εκτός της αναφοράς του στόχου για το 2020 (70%) απουσιάζει η οποιαδήποτε αναφορά για ενδιάμεσους στόχους, τόσο για την τρέχουσα περίοδο εφαρμογής 2011-2014, όσο και για τις επόμενες ως το 2020. Τέλος, δεν αναφέρεται ο τρόπος

⁷ Ο χαμηλός δείκτης συμμετοχής των νέων στην απασχόληση συνδέεται βέβαια και με την ιδιαίτερα υψηλή στη χώρα μας συμμετοχή τους στις διάφορες βαθμίδες της ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης.

με τον οποίο εντάσσονται τα μέτρα αυτά σε ένα συνολικό σχέδιο, το οποίο καθιστά την εργασία ελκυστική, όπως αναφέρεται, αλλά ταυτόχρονα διασφαλίζει και την ασφάλεια της.

Ειδικότερα, και όσον αφορά στο ζήτημα της μετατροπής του επιδόματος ανεργίας σε επίδομα απασχόλησης, αποτελεί μέτρο που στην ουσία ακυρώνει την συμπληρωματικότητα ενεργητικών και παθητικών πολιτικών. Όπως έχει επισημάνει η Ο.Κ.Ε και κατά το παρελθόν⁸, προκειμένου να αντιμετωπισθεί η ανεργία απαιτείται ένα πλέγμα ενεργητικών και παθητικών μέτρων, που αναπτύσσονται αρμονικά και συμπληρωματικά.

Όσον αφορά τα προγράμματα μαθητείας για τους ανέργους έως 24 ετών, η Ο.Κ.Ε σημειώνει ότι το μέτρο δεν έχει αποτιμηθεί, μέχρι σήμερα, ως προς την αποτελεσματικότητά του.

ΑΠΟΨΗ Α

Η ενίσχυση των ευέλικτων μορφών απασχόλησης αφενός, και η εξασφάλιση ενός μίνιμουμ επιπέδου ασφάλειας αφετέρου, αποτελούν αναγκαίους στόχους στη σημερινή εποχή, περισσότερο από κάθε άλλη συγκυρία, καθώς με αυτό τον τρόπο επιδιώκεται η διατήρηση και μακροπρόθεσμα η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, που θα συμβάλλουν μακροπρόθεσμα στην οικονομική και εργασιακή ανάκαμψη. Κι αυτό διότι, σε εποχές μεγάλης ανεργίας, περιορισμού των εργασιών γενικά, και ύφεσης της οικονομίας, όπως οι σημερινές, εκείνο που προέχει είναι η διατήρηση κατά το δυνατόν των θέσεων εργασίας. Άλλωστε, η προώθηση της ευελιξίας, ως μέτρο περιορισμού της ανεργίας και αύξησης της απασχόλησης, έχει καθιερωθεί και έχει γίνει αποδεκτή, αν όχι αναγκαία, σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και δεν μπορεί να αποτελέσει εξαίρεση η χώρα μας. Επομένως, η εφαρμογή ευέλικτων μορφών απασχόλησης σε επίπεδα αντίστοιχα που εφαρμόζονται από τους ευρωπαϊούς εταίρους μας θεωρούνται στοιχεία απαραίτητα για την ανάκτηση της μειωμένης ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας.

Τα αναφερόμενα μέτρα κινούνται προς την κατεύθυνση της αύξησης της ευελιξίας με την ταυτόχρονη εξασφάλιση επαρκούς προστασίας για τους

⁸ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ. αριθμ. 224 «Αξιολόγηση της Έκθεσης Εφαρμογής για το 2009 του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων 2008-2010» (Νοέμβριος 2009).

εργαζόμενους. Παρόλα αυτά όμως, οι νομοθετικές ρυθμίσεις που ψηφίστηκαν, εμπεριέχουν πολύπλοκες γραφειοκρατικές διατάξεις που αποθαρρύνουν την εφαρμογή τους. Κινδυνεύει, έτσι, να επιτείνεται το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας χωρίς να αντιμετωπίζονται τα πραγματικά προβλήματα της αγοράς εργασίας, δηλαδή η ανεργία και η απασχόληση.

ΑΠΟΨΗ Β

Αναφορικά με τα μέτρα που αφορούν στις ευέλικτες μορφές εργασίας, στην αύξηση του ορίου των ομαδικών απολύσεων, στη μείωση της αποζημίωσης έπειτα από ειδοποίηση, καθώς και στις επιχειρησιακές συμβάσεις οι οποίες υπερισχύουν των κλαδικών, η Ο.Κ.Ε επισημαίνει ότι, αφενός τα μέτρα αυτά δημιουργούν συνθήκες απορρύθμισης των εργασιακών σχέσεων, και αφετέρου με τον τρόπο που προσεγγίζονται τα μέτρα αυτά στο ΕΠΜ δεν τεκμηριώνονται παρά μόνο γενικά οι όποιες επιδράσεις τους στην επιχειρηματικότητα ή την ανάπτυξη και στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Μέχρι σήμερα, δεν έχει αποδειχθεί ότι τα προαναφερόμενα μέτρα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης, η οποία στην χώρα συνοδεύεται από παρατεταμένη ύφεση, συρρίκνωση κλάδων οικονομικής δραστηριότητας και σημαντική αύξηση της ανεργίας. Περαιτέρω, τα μέτρα μείωσης των αποδοχών των νέων, καθώς και οι χαμηλότερες αμοιβές σημαίνουν λιγότερες εισφορές για τα ασφαλιστικά ταμεία. Η επίκληση της οικονομικής κρίσης, ως αφορμή για την επέκταση ευέλικτων σχέσεων εργασίας, αποτελεί πρακτική ιδιαίτερα διαδεδομένη σε ευρωπαϊκό επίπεδο και συνιστά γεγονός που πρέπει να απασχολήσει εκτενέστερα τον δημόσιο διάλογο.

Κοινή θέση

Η επιλογή της κυβέρνησης να δοθεί έμφαση στην καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντική. Η Ο.Κ.Ε., κατά το παρελθόν⁹, έχει εκφραστεί υπέρ την ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των μηχανισμών του ΣΕΠΕ (αύξηση του αριθμού των επιθεωρητών εργασίας, συνεχής κατάρτιση και επιμόρφωσή τους, μηχανοργάνωση των υπηρεσιών του ΣΕΠΕ), και της περαιτέρω εντατικοποίησης των δράσεων για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας. Κάθε μέτρο για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας είναι θετικό, καθώς η ανασφάλιστη εργασία πλήττει το θεμελιώδες δικαίωμα του εργαζομένου στην ασφάλιση, ενώ ταυτόχρονα στερεί πολύτιμους πόρους¹⁰ από τους ασφαλιστικούς φορείς της χώρας. Η θεσμοθέτηση του ειδικού κουπονιού, που θα χρησιμοποιείται ως αποζημίωση για τα επαγγέλματα στα οποία παρατηρείται εκτεταμένη αδήλωτη εργασία, αφορά περισσότερους από 300.000 περιστασιακά απασχολούμενους. Η καθιέρωση ηλεκτρονικής κάρτας για τους εργαζόμενους και η ενδυνάμωση του ρόλου της επιθεώρησης εργασίας αποτελούν μέτρα προς την σωστή κατεύθυνση. Παράλληλα, και κατά περίπτωση, θα αυξηθούν τα έσοδα των ασφαλιστικών ταμείων αλλά θα επέλθει και μείωση των εισφορών που καταβάλλει ο εργοδότης (προοδευτικά και θα είναι ανάλογη της ένταξης των επιχειρήσεων στο σύστημα με στόχο να φθάσει το 25% έως το 2013). Παρόλα αυτά, παρά τους στόχους και τα χρονοδιαγράμματα, δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμα τίποτα ουσιαστικό προς την κατεύθυνση αυτή.

Στο πεδίο της δια βίου μάθησης, σύμφωνα με τις θέσεις της Ο.Κ.Ε., όπως αυτές έχουν εκφραστεί πολλές φορές κατά το παρελθόν σε γνωμοδοτήσεις της, η δια βίου μάθηση αποτελεί βασικό μοχλό αναβάθμισης των γνώσεων και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση της απασχόλησης, της κοινωνικής συνοχής, της ισότητας ευκαιριών και στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων. Επίσης, η δια βίου μάθηση συμβάλλει σημαντικά στον μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας από ελλειμματική και μη ανταγωνιστική σε οικονομία υψηλής

---

⁹ Γνώμες της Ο.Κ.Ε. υπ. αριθμ. 170 «Εκσυγχρονισμός της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα» Πράσινη Βίβλος - Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Μάρτιος 2007) και 233 «Εγγυήσεις κατά της εργασιακής ανασφάλειας και άλλες διατάξεις» (Μάρτιος 2010).

¹⁰ Η εισφοροδιαφυγή σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΙΝΕ ΓΣΕΕ υπερβαίνει τα 5 δις ευρώ ετησίως.

ποιότητας. Όσον αφορά το Ν.3789/2010, στον οποίο αναφέρεται το ΕΠΜ, η Ο.Κ.Ε θεωρεί¹¹ ότι κινείται σε αρκετά σημεία του προς μια θετική κατεύθυνση. Μεταξύ των βασικών της παρατηρήσεων περιλαμβάνονται και οι ακόλουθες: i) η μετάθεση αρμοδιοτήτων και δράσεων δια βίου μάθησης, στο επίπεδο των περιφερειών και των δήμων, θα πρέπει να συνοδευθεί και από τους αναγκαίους δημόσιους πόρους, ii) το σύστημα διοίκησης, που περιγράφεται στον Νόμο, προϋποθέτει την έκδοση αρκετών απλών ή κοινών Υπουργικών Αποφάσεων και Προεδρικών Διαταγμάτων γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο περιορισμού του Σχεδίου Νόμου σε διακήρυξη πολιτικής, παρά σε ένα ευέλικτο και αποτελεσματικό νομοθέτημα, και iii) θα πρέπει να οριοθετηθούν με σαφήνεια οι αρμοδιότητες των οργάνων που θεσμοθετούνται (Εθνική Σύνοδος Δια Βίου Μάθησης, Εθνικό Συμβούλιο Δια Βίου Μάθησης, Διαρκής Διάσκεψη Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Εφαρμογής) και οι σχέσεις τους με τα όργανα διοίκησης του συστήματος (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων, ΕΚΕΠ, ΕΚΕΠΙΣ).

Αναφορικά με τις παρεμβάσεις που έχουν ξεκινήσει στην αγορά εργασίας (επιχειρησιακό πλάνο για τη στήριξη της εργασίας, επιδότηση ασφάλιστρου/θέσεων εργασίας, δράσεις ΟΑΕΔ), που σκοπό έχουν τόσο την συγκράτηση όσο και την αύξηση της απασχόλησης, η Ο.Κ.Ε καταρχάς θεωρεί θετικές τις παρεμβάσεις αυτές, καθώς δρουν ανακουφιστικά σε μια περίοδο έντονης ύφεσης και όξυνσης της ανεργίας. Ωστόσο, οφείλουμε να σημειώσουμε πως είναι αναγκαία η αξιολόγησή τους. Σημειώνεται δε, ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια πληθώρα αντίστοιχων παρεμβάσεων χωρίς όμως να έχουν καταγραφεί οι δυσκολίες και τα εμπόδια που παρουσιάζονται κατά τη φάση της υλοποίησής τους, με αποτέλεσμα να μην είναι σαφές εάν έχουν αντληθεί συμπεράσματα τα οποία θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις αναφερόμενες δράσεις και να τις καταστήσουν πιο αποτελεσματικές. Επιπρόσθετα, η Ο.Κ.Ε επισημαίνει την αναγκαιότητα ένταξης τους σε ένα συνολικό στρατηγικό σχέδιο για την απασχόληση, έτσι ώστε να εξασφαλιστούν οι απαραίτητες συνέργειες μεταξύ τους, και με αυτό τον τρόπο να επιτευχθεί μέγιστο όφελος υπέρ της απασχόλησης.

---

¹¹ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ. αριθμ. 243 «Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης» (Φεβρουάριος 2011).

4.2 Στόχος για την E&A και βασικά μέτρα πολιτικής για την επίτευξή του

α) Πολιτικές και εκτιμήσεις της Κυβέρνησης στο ΕΠΜ

Το προσχέδιο του ΕΠΜ 2011 – 2014 περιλαμβάνει πέντε βασικούς τομείς στρατηγικής σημασίας για την Ελλάδα, οι οποίοι αποτελούν εθνικές προτεραιότητες. Αυτοί οι τομείς αφορούν: 1) Γεωργικά προϊόντα, 2) Τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας, 3) Υλικά – Χημικές ουσίες, 4) Ενέργεια – Περιβάλλον και 5) Υγεία – Βιοϊατρική, ενώ επιπρόσθετα θα υποστηριχθούν η εφαρμοσμένη οικονομική και κοινωνική έρευνα, και η έρευνα σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά.

Ο στόχος που περιγράφεται είναι μέχρι το 2020 το 2% του ΑΕΠ να επενδύεται σε E&A, η επίτευξη του οποίου είναι βασισμένη σε 4 διαστάσεις / κατηγορίες δράσεων:

1) Ενίσχυση και υποστήριξη του επιστημονικού / ερευνητικού προσωπικού και των υποδομών της έρευνας με μέτρα όπως προκηρύξεις για διεπιστημονική έρευνα, διερευνητικές μελέτες, και υποστήριξη για μεταπτυχιακές σπουδές και για μεταδιδακτορική έρευνα,

2) Ενθάρρυνση των δεσμών μεταξύ της επιστημονικής / ερευνητικής κοινότητας και των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών,

3) Στήριξη διμερών και ευρωπαϊκών και διεθνών συνεργασιών, και

4) Ευαισθητοποίηση και Εκπαίδευση όσον αφορά στην έρευνα στην κοινωνία.

β) Θέσεις της Ο.Κ.Ε

Σχετικά με τα παραπάνω, η Ο.Κ.Ε κρίνει θετικά την επιλογή των τομέων προτεραιότητας και των κατηγοριών δράσεων, πλην όμως, θα πρέπει να αναφερθεί ότι απουσιάζει μια σαφής διασύνδεση της στρατηγικής ενίσχυσης της έρευνας και καινοτομίας με δράσεις βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στο πλαίσιο ανταγωνιστικών αγορών

προϊόντων, σαν απαραίτητη προϋπόθεση για την ενίσχυση της ζήτησης για καινοτόμες εφαρμογές με ψηλό ερευνητικό περιεχόμενο.

Αναφορικά, πάντως, με τις τέσσερις κατηγορίες δράσεων ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στην ενθάρρυνση των δεσμών μεταξύ της επιστημονικής και ερευνητικής κοινότητας και των επιχειρήσεων, ενώ στους τομείς προτεραιότητας θα μπορούσαν να προστεθούν και οι μεταφορές, καθώς αποτελούν πεδίο στρατηγικής σημασίας για την Ελλάδα και περιλαμβάνονται και στο 7^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο.

Επίσης, η Ο.Κ.Ε εκφράζει τις επιφυλάξεις της για την επίτευξη του στόχου, πράγμα που ούτως ή άλλως αναφέρεται και στο Προσχέδιο του ΕΠΜ, ειδικά όταν δίνεται έμφαση περισσότερο στη συμβολή των κονδυλίων, που ελέγχει το κράτος, και λιγότερο έως καθόλου στις κατάλληλες θεσμικές παρεμβάσεις, που θα οδηγήσουν σε αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων σε Ε&Α.

Αναφορικά με τα μέτρα πολιτικής που περιγράφονται στο Προσχέδιο του ΕΠΜ 2011 – 2014, η Ο.Κ.Ε σημειώνει τα εξής:

1) Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη στήριξη της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την αντιμετώπιση ουσιαστικών αδυναμιών της μέχρι σήμερα πολιτικής, που επικεντρώνονται κυρίως: α) στη θεώρηση της καινοτομίας ως ενός υποσυνόλου της ερευνητικής πολιτικής, β) στη θεώρηση της καινοτομίας και της έρευνας ως διακριτού τομέα κυβερνητικής δράσης, ανεξάρτητου και ασύνδετου από τους άλλους τομείς της πολιτικής, και γ) στην απουσία σύνδεσης των αποτελεσμάτων της έρευνας με την παραγωγή. Παρόλα αυτά, από τον Οκτώβριο του 2010 που ολοκληρώθηκε η δημόσια διαβούλευση μέχρι και σήμερα δεν έχει σημειωθεί καμία εξέλιξη.

2) Σχετικά με τα φορολογικά κίνητρα για τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος για Ε&Α, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η έκπτωση δαπανών επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας περιλαμβάνεται σε άρθρα νόμων με περιορισμένο χρόνο ισχύος¹², γεγονός το οποίο δημιουργεί αβεβαιότητα και

¹² Με το άρθρο 10 του Ν. 2992/02 «Μέτρα για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και άλλες διατάξεις» θεσμοθετήθηκε η έκπτωση του 50% των δαπανών ΕΤΕ από τα καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων με τον προσδιορισμό των δαπανών αυτών να συνιστά αρμοδιότητα της ΓΓΕΤ. Η

αποθαρρύνει την εμφάνιση δαπανών ως δαπάνες έρευνας, ενώ επιπρόσθετα οι προϋποθέσεις τζίρου που ισχύουν δυσχεραίνουν τις νέες επιχειρήσεις. Επομένως, κρίνεται σκόπιμο τα όποια φορολογικά κίνητρα να ισχύουν επ' αόριστο και επιπλέον να θεσπιστεί μηδενική φορολόγηση για spin-offs, spin-outs, επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα, καθώς επίσης και για επανεπένδυση κεφαλαίων σε έργα επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας.

3) Δεν υπάρχει σαφές χρονοδιάγραμμα, ούτε ενδεικτικές δράσεις για τον εκσυγχρονισμό του Εθνικού συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Σε κάθε περίπτωση, ο εκσυγχρονισμός αυτός θα πρέπει να περιλαμβάνει τη βελτίωση της διαδικασίας κατοχύρωσης και προστασίας καινοτομιών με την ενίσχυση των συμβουλευτικών υπηρεσιών “μιας στάσης” του ΟΒΙ, καθώς και με την επιτάχυνση του απαιτούμενου χρόνου για την κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών.

4) Η Ο.Κ.Ε είχε τονίσει και στο παρελθόν¹³ τη σημασία της ενίσχυσης των δεσμών μεταξύ έρευνας και καινοτομίας. Στην κατεύθυνση αυτή, θα συμβάλει σημαντικά η ανάπτυξη από τα πανεπιστήμια και τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας επιχειρήσεων εκμετάλλευσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων (spin off), θερμοκοιτίδων και Ε&Τ πάρκων ενίσχυσης των επιχειρήσεων αυτών, η εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία των γραφείων διασύνδεσης και διαμεσολάβησης, και η διαμόρφωση μακροχρόνιων συμβάσεων με επιχειρήσεις ή ομάδες επιχειρήσεων για την παροχή ερευνητικών και τεχνολογικών υπηρεσιών. Αυτό, βέβαια, σημαίνει ότι το Πανεπιστήμιο θα λειτουργήσει ως συνεκτικός οργανισμός με εσωτερικό κανονισμό και αναπτυξιακή στρατηγική, πράγμα που σήμερα είναι δύσκολο. Η ίδρυση των ειδικών λογαριασμών έρευνας, πριν σχεδόν 30 χρόνια, παρέχει μόνο μερική εξυπηρέτηση των μελλοντικών διαχειριστικών αναγκών των ιδρυμάτων. Τα πανεπιστήμια πρέπει, επίσης, να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα στελέχωσης με άριστο εκπαιδευτικό και ερευνητικό προσωπικό,

---

ρύθμιση προβλεπόταν να ισχύσει μέχρι 31/12/2004. Με τον Νόμο 3296/04 «Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, φορολογικοί έλεγχοι και άλλες διατάξεις» (Άρθρο 9 § 8, 9) η σχετική δυνατότητα παρατάθηκε μέχρι την 31/12/2008. Πρόσθετη παράταση ισχύος μέχρι και την 31/12/10 δόθηκε από τον Ν. 3775/09 (Άρθρο 6). Μέχρι στιγμής δεν έχει τεθεί θέμα ανανέωσης της παράτασης.

¹³ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ. αριθμ. 197 «[Προτάσεις της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής \(Ο.Κ.Ε.\) στο νέο κύκλο της Στρατηγικής της Λισαβόνας 2007-2013](#)» (Ιούνιος 2008).

για το οποίο πλέον βρίσκονται σε άμεσο ανταγωνισμό με τα ομόλογα ιδρύματα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

5) Για την ενίσχυση του ελληνικού συστήματος έρευνας, δηλαδή την ενίσχυση της ζήτησης για έρευνα και τη βελτίωση της ποιότητας του συστήματος έρευνας (ανθρώπινο δυναμικό και υποδομές), σημειώνεται ότι η χρηματοδότηση προγραμμάτων προς αυτή την κατεύθυνση, θα πρέπει να συνοδεύεται και από θεσμικές παρεμβάσεις για την εξάλειψη διαφόρων παραγόντων που δυσχεραίνουν την εμπλοκή ερευνητών ΑΕΙ σε επιχειρηματικές συνεργασίες. Παραδείγματα τέτοιων παραγόντων είναι:

- η απαίτηση έκδοσης ειδικής άδειας από το Ίδρυμα με το οποίο συνεργάζονται,
- η σχετική εμπειρία δεν συνυπολογίζεται ως προσόν στην ανέλιξή τους,
- η έλλειψη ενδιαφέροντος από την ακαδημαϊκή κοινότητα για ερευνητικές εργασίες μέσα στην επιχείρηση,
- η έλλειψη ευελιξίας στις εργασιακές σχέσεις σε STPs, Ερευνητικών Ινστιτούτων, επιχειρήσεων, ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ όσον αφορά το προσωπικό που απασχολείται για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη,
- η απουσία εξειδικευμένων δικαστηρίων για θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Πιο συγκεκριμένα, η έλλειψη εξειδικευμένης γνώσης στα υφιστάμενα δικαστήρια καθώς και οι μεγάλες καθυστερήσεις στη λειτουργία τους αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα για την επίλυση διαφορών που αφορούν καινοτομίες, οι οποίες μάλιστα μπορεί να έχουν απαξιωθεί έως ότου εκδικαστούν τυχόν διαφορές στα ελληνικά δικαστήρια.

6) Όσον αφορά στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας χρηματοδότησης, θα πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη ότι η Ελλάδα μέχρι σήμερα έχει αποδειχθεί καλύτερη στην απορρόφηση τεχνολογίας και καινοτομιών, που έχουν παραχθεί σε άλλες χώρες, καθώς και στην οριακή προσαρμογή τους, αντί στην πρωτογενή έρευνα & ανάπτυξη και στην ενδογενή παραγωγή καινοτομιών («Σκανδιναβικό μοντέλο»), ενώ οι Έλληνες επιχειρηματίες και ερευνητές δείχνουν να διστάζουν να εμπλακούν στη διαδικασία μεταφοράς ερευνητικών αποτελεσμάτων σε βιομηχανική κλίμακα.

Επομένως, προτεραιότητα της κρατικής χρηματοδότησης (μέσω Επενδυτικού Νόμου, ΕΣΠΑ, κ.λπ.) θα πρέπει να είναι η εμπορική εκμετάλλευση των καινοτομιών. Επίσης, χρειάζεται να εξεταστεί και η θεσμική προστασία επιχειρηματιών στην περίπτωση αποτυχίας καινοτόμων επενδύσεων (π.χ. πρόβλεψη ιδιαίτερης μεταχείρισης σε άρθρο 99 πτωχευτικού κώδικα Ν. 3588 / 2007).

4.3 Στόχος για το περιβάλλον και βασικά μέτρα για την επίτευξή του

α) Πολιτικές και εκτιμήσεις της Κυβέρνησης στο ΕΠΜ

Η κυριότερη πρόκληση που αντιμετωπίζει η χώρα μας αναφορικά με το περιβάλλον, είναι η υλοποίηση του τριπλού στόχου 20-20-20' δηλαδή 20% μείωση των αερίων του θερμοκηπίου, 20% αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας, και επιπλέον αύξηση του ποσοστού ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) στο 20% μέχρι το 2020.

Ο στόχος για το Περιβάλλον περιλαμβάνει τη συμμετοχή των ανανεώσιμων πηγών στο ενεργειακό ισοζύγιο κατά 20%, τη μείωση ενέργειας κατά 15% ως προς τα προβλεπόμενα επίπεδα για το 2020, και τη μείωση των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου κατά 4% σε σχέση με τα επίπεδα του 2005.

Η επίτευξη του προαναφερόμενου στόχου επιδιώκεται, μεταξύ άλλων, με την εφαρμογή του Ν. 3851/2010, με την παραγωγή ηλεκτρισμού στα διασυνδεδεμένα συστήματα στη βάση παραγωγής ενέργειας από μονάδες λιγνίτη που θα εκσυγχρονιστούν, μεγάλης κλίμακας μονάδες ΑΠΕ και νέα υδροηλεκτρικά εργοστάσια, με τη στήριξη πρωτοβουλιών στην παραγωγή θερμότητας από βιομάζα και γεωθερμία, με την εφαρμογή του κανονισμού ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, καθώς και με ενέργειες για τη διείσδυση των βιοκαυσίμων στις μεταφορές.

β) Θέσεις της Ο.Κ.Ε

Η πιο σημαντική πρωτοβουλία της πολιτείας προς αυτή την κατεύθυνση ήταν η ψήφιση του Ν.3851/2010 για την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ΑΠΕ. Αναφορικά με τον νόμο αυτό, η Ο.Κ.Ε¹⁴ έκρινε θετικά τις μεταρρυθμίσεις στην διαδικασία αδειοδότησης έργων ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ που διευκολύνουν την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών στον χώρο. Επιπλέον, η Ο.Κ.Ε. επεσήμανε, ότι η απλοποίηση των αδειοδοτικών σχεδίων και η χρονική σύντμηση της αδειοδοτικής διαδικασίας απαιτεί την επαρκή στελέχωση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και την ταχύρρυθμη εκπαίδευση των υπαλλήλων.

Σήμερα, ένα χρόνο μετά την ψήφιση του παραπάνω νόμου, η κατάσταση πολύ λίγο έχει βελτιωθεί, κυρίως, όσον αφορά στην απάλειψη της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων στα μικρής δυναμικότητας επενδυτικά σχέδια (<500kw).

Εξακολουθούν, όμως, να υφίστανται μια σειρά από προβλήματα που εμποδίζουν την υλοποίηση ενός πολύ μεγάλου αριθμού επενδυτικών πρωτοβουλιών, που βρίσκονται σε εκκρεμότητα, και οι οποίες αν υλοποιούνταν θα μπορούσαν κυριολεκτικά να αλλάξουν το χάρτη στο χώρο των ΑΠΕ. Αυτά τα προβλήματα είναι:

α) Η έλλειψη ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού, ώστε να είναι ξεκάθαρο εξαρχής σε ποιες περιοχές της χώρας μας μπορεί κάποιος ανεμπόδιστα να επενδύσει.

β) Η έλλειψη δασικών χαρτών

Τέλος, η Ο.Κ.Ε σημειώνει ότι η επέκταση των ΑΠΕ και των ΣΗΘΥΑ δεν μπορεί να προχωρήσει, όταν λαμβάνουν χώρα γεγονότα όπως τα σχετικά με τις επενδύσεις των αγροτών σε φωτοβολταϊκά συστήματα που τελικά έμειναν εκτός διαδικασίας πολλές χιλιάδες αγροτών, λόγω έλλειψης υπάρχοντος δικτύου από τη ΔΕΗ.

Αναφορικά με την ενεργειακή αποδοτικότητα και το σχετικό νομοσχέδιο, η Ο.Κ.Ε¹⁵ είχε εκφράσει την άποψη ότι: “πριν από την

¹⁴ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ. αριθμ. 231 «Επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής» (Φεβρουάριος 2010).

¹⁵ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ. αριθμ. 235 «Μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση, ενεργειακές υπηρεσίες και άλλες διατάξεις» (Απρίλιος 2010).

δρομολόγηση συγκεκριμένων δράσεων θα πρέπει να γίνει ο προσδιορισμός και προγραμματισμός τους αλλά και να δημιουργηθεί ένα πλήρες, χωρίς κενά, και σαφές, θεσμικό και διαδικαστικό πλαίσιο που θα αφορά ακριβώς στην υλοποίηση των δράσεων αυτών¹⁶ και επιπλέον ότι: “κρίνεται αναγκαία η εκπόνηση ενός εθνικού κυλιόμενου προγράμματος δράσεων για βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας της χώρας κατά 20% μέχρι το 2020”.

Σήμερα, ένα χρόνο μετά, έχει εγκριθεί ο κανονισμός Ενεργειακής Απόδοσης κτιρίων και τρέχουν τα οικονομικά κίνητρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κτιρίων, χωρίς όμως να υπάρχουν συγκεκριμένα αποτελέσματα.

Επιπλέον, θα πρέπει να τονιστεί ότι οι επισημάνσεις της Ο.Κ.Ε για την ενεργειακή αποδοτικότητα είναι πάντα επίκαιρες και αναγκαίες, προκειμένου να υλοποιηθούν οι συγκεκριμένες δράσεις, και φυσικά να επιτευχθεί ο στόχος για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας μέσω της ενεργειακής αποδοτικότητας

Όσον αφορά τη διαχείριση απορριμμάτων, το ΕΠΜ δεν αναφέρει οτιδήποτε και ας έχει καταδικαστεί η χώρα μας για την λειτουργία των ανεξέλεγκτων χωματερών¹⁶. Και βέβαια, οκτώ χρόνια τώρα, μαίνεται η διαμάχη για τους χώρους υγειονομικής ταφής, την ώρα που σχεδόν όλη η Ευρώπη έχει λύσει το πρόβλημα της διαχείρισης απορριμμάτων¹⁷.

Σύμφωνα με τον Επίτροπο Περιβάλλοντος: «αντί τα απόβλητα να αντιμετωπίζονται ως πρόβλημα πρέπει να θεωρούνται ως πολύτιμος πόρος». Συνεπώς, και για τη χώρα μας, η λύση πρέπει να είναι: ανακύκλωση, κομποστοποίηση, ενεργειακή αξιοποίηση και ολοκλήρωση των σχεδιαζόμενων ΧΥΤ. Όσο δεν γίνονται τα παραπάνω οι χωματερές θα συνεχίσουν να λειτουργούν και τα προβλήματα να διαιωνίζονται.

Τέλος, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, η ανακύκλωση όλων των υλικών φτάνει σήμερα το 17%, όταν η ΕΕ έχει θέσει ως στόχο το 50% έως το 2020. Για τα βιοαποικοδομήσιμα υλικά (χαρτί και οργανικά) οι στόχοι που

---

¹⁶ Σήμερα 107 ανεξέλεγκτες χωματερές παραμένουν ενεργές, 571 ανεξέλεγκτες χωματερές βρίσκονται στο στάδιο της αποκατάστασης και 34 χιλιάδες ευρώ την ημέρα για κάθε ανεξέλεγκτη χωματερή είναι το πρόστιμο με το οποίο απειλείται η χώρα μας.

¹⁷ Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η ταφή απορριμμάτων έχει τερματιστεί και το 34% των απορριμμάτων πάει για ενεργειακή αξιοποίηση, το 48% ανακυκλώνεται και το 18% κομποστοποιείται.

θέτει η κοινοτική οδηγία είναι 25%, 50 % και 65% για τα έτη 2010, 2013, 2020 αντίστοιχα, οι οποίοι είναι αδύνατο να επιτευχθούν με τα σημερινά δεδομένα. Χρειάζεται λοιπόν να καταβληθούν πολύ μεγάλες προσπάθειες κυρίως για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών, διαλογή στην πηγή με καθιέρωση 4 ξεχωριστών κάδων κτλ.

4.4 Στόχος για την Παιδεία και βασικά μέτρα πολιτικής για την επίτευξή του

α) Πολιτικές και εκτιμήσεις της Κυβέρνησης στο ΕΠΜ

Δύο βασικοί στόχοι για την Παιδεία περιλαμβάνονται στο προσχέδιο του ΕΠΜ 2011 – 2014: α) το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπει πρόωρα το σχολείο να είναι κάτω από 10%, και β) το ποσοστό πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να είναι τουλάχιστον 32%. Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων που παρατίθενται στο προσχέδιο του ΕΠΜ 2011 – 2014, το 2008 η μαθητική διαρροή ήταν 14,8% και το μερίδιο του πληθυσμού που έχει πτυχίο τριτοβάθμιας ή ισότιμης εκπαίδευσης ήταν 25,6%.

β) Θέσεις της Ο.Κ.Ε

Η Ο.Κ.Ε κρίνει ότι απαιτείται μία ολοκληρωμένη στρατηγική συμφωνία για το μέλλον της Εκπαίδευσης στη χώρα, στην οποία να συμφωνήσουν η εκπαιδευτική κοινότητα και το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων της χώρας. Οι συνεχείς εκπαιδευτικές «μεταρρυθμίσεις» αποσυντονίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία και δεν βοηθούν την αναβάθμιση του περιεχομένου, της διαδικασίας και του αποτελέσματος του εκπαιδευτικού συστήματος.

Αναφορικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευση, η Ο.Κ.Ε επισημαίνει ότι δεν θίγεται επαρκώς το ζήτημα της αξιολόγησης, καθώς απουσιάζει μια ανάλυση χρήσιμων στοιχείων που έχουν πλέον συλλέξει διεθνείς οργανισμοί, και η χρήση τους για την συγκρότηση βασικών αξόνων υλοποίησης μιας μεταρρύθμισης που να εξειδικεύει την ισορροπία αυτονομίας και αξιολόγησης

που – σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία – οδηγεί στην παροχή καλύτερων υπηρεσιών εκπαίδευσης. Παρ' ότι στο σχέδιο του ΕΠΜ 2011 – 2014, που υποβλήθηκε στην ΕΕ τον Νοέμβριο του 2010, υπήρχε σαφής αναφορά στην αύξηση της αυτονομίας των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε συνδυασμό με την αξιολόγησή τους, η αναφορά αυτή απουσιάζει από το παρόν σχέδιο.

Επιπρόσθετα, η Ο.Κ.Ε θεωρεί ότι δεν είναι απόλυτα σαφές το πώς συνδέονται τα μέτρα πολιτικής που περιγράφονται στο προσχέδιο του ΕΠΜ 2011 – 2014 με την υλοποίηση των προαναφερόμενων στόχων, ενώ σε μερικές περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα στις συγχωνεύσεις σχολικών μονάδων, δεν τεκμηριώνεται με στοιχεία η αποτελεσματικότητά τους.

Ειδικότερα, αναφορικά με την πολιτική υπό τον τίτλο «Νέο Σχολείο», η Ο.Κ.Ε κρίνει θετικά το ότι δίνεται έμφαση σε θέματα όπως η ευελιξία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η κατάρτιση των εκπαιδευτικών καθώς και η πιστοποίηση και αξιολόγησή τους, η αναμόρφωση της Ειδικής Εκπαίδευσης για ευπαθείς ομάδες πληθυσμού και η εφαρμογή νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση. Όμως, δεν υπάρχει ένα σαφές χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση των δράσεων και των μέτρων που σχετίζονται με τα θέματα αυτά, ενώ απουσιάζουν και εκτιμήσεις για τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε σχέση με το στόχο μείωσης του αριθμού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο.

Σχετικά με την πολιτική για τη Δια Βίου Μάθηση, η Ο.Κ.Ε έχει εκφράσει τις απόψεις σε προηγούμενη Γνώμη¹⁸ σύμφωνα με τις οποίες απαιτείται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη δια βίου μάθηση με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης: η παροχή δηλαδή μέσω της δια βίου μάθησης του δημόσιου αγαθού της παιδείας σε όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες και ειδικότερα στις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες. Ειδικότερες απόψεις της Ο.Κ.Ε έχουν αναφερθεί στην αξιολόγηση του σχετικού νομοσχεδίου στην ενότητα των μέτρων για τη στήριξη της απασχόλησης.

Τέλος, σχετικά με τη συγκρότηση της Διεθνούς Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, τον Φεβρουάριο του 2011

---

¹⁸ Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ. αριθμ. 243 «Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης» (Φεβρουάριος 2011).

δημοσιοποιήθηκε η έκθεσή της¹⁹, η οποία αναλύει τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα Ελληνικά Πανεπιστήμια και καταλήγει σε 6 βασικές συστάσεις: α) αποσαφήνιση της αποστολής των διαφόρων ιδρυμάτων της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, β) ενδυνάμωση της αυτονομίας των Ελληνικών Πανεπιστημίων, γ) ενδυνάμωση της ακαδημαϊκής διοίκησης, δ) διασφάλιση της λογοδοσίας με αξιολόγηση της απόδοσης, ε) βελτίωση προγραμμάτων προπτυχιακών σπουδών και ενίσχυση μεταπτυχιακών σπουδών και στ) δημιουργία εμπιστοσύνης με ηθική και διαφάνεια. Η Ο.Κ.Ε έχει κάνει στο παρελθόν αντίστοιχες διαπιστώσεις και έχει προτείνει ανάλογες μεταρρυθμίσεις. Σε προηγούμενες Γνώμες της²⁰ είχε υποστηρίξει πως το ΕΠΜ έχει να αντιμετωπίσει στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης τα εξής ζητήματα:

- Τη σύνδεση των δαπανών για την εκπαίδευση και κατάρτιση, όπως και των δαπανών για τις πολιτικές απασχόλησης και τη δια βίου μάθηση, με τους ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 20-20».
- Την ολοκληρωμένη λειτουργία των θεσμών που έχουν αναλάβει τη σύνδεση των αναγκών της αγοράς εργασίας και της απασχόλησης με το σύστημα εκπαίδευσης και το σύστημα κατάρτισης.
- Τη λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των φορέων κατάρτισης σύμφωνα με τις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας, ειδικότερα δε, σύμφωνα με τις ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό για τη μετάβαση στην οικονομία της γνώσης. Η Ελλάδα στην παρούσα φάση πρέπει να δώσει έμφαση στη σύνδεση του εκπαίδευσης/κατάρτισης με τις ανάγκες της παραγωγικής βάσης της χώρας.

Τα παραπάνω ζητήματα εξακολουθούν να αποτελούν προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν στο χώρο της Παιδείας ενώ αρκετά από αυτά συμφωνούν με τα πορίσματα και τις συστάσεις της προαναφερόμενης Διεθνούς Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

¹⁹ Η έκθεση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα: <http://ypereph.opengov.gr/panaretos/?p=6445>

²⁰ Γνώμες της Ο.Κ.Ε. υπ. αριθμ. 212 «Τριτοβάθμια εκπαίδευση» (Ιανουάριος 2009) και 197 «[Προτάσεις της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής \(Ο.Κ.Ε.\) στο νέο κύκλο της Στρατηγικής της Λισαβόνας 2007-2013](#)» (Ιούνιος 2008).

4.5 Στόχος για τη Φτώχεια και βασικά μέτρα πολιτικής για την επίτευξή του

α) Πολιτικές και εκτιμήσεις της Κυβέρνησης στο ΕΠΜ

Όπως αναφέρεται στο ΕΠΜ η Ελλάδα έχει θέσει ως στόχο τη μείωση του αριθμού των ατόμων που απειλούνται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό κατά 450.000 έως το 2020. Αυτό μεταφράζεται σε μείωση του ποσοστού από το 28% το 2008 στο 24% το 2020. Ο δεύτερος στόχος που έχει τεθεί αφορά την μείωση της παιδικής φτώχειας και συγκεκριμένα τη μείωση του ποσοστού των παιδιών που απειλούνται από τη φτώχεια από το 23% το 2008 στο 18% το 2020. Τρίτος στόχος είναι η μείωση του αριθμού των ατόμων που δεν έχουν πρόσβαση σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης, εκπαίδευσης και στέγασης, μέσω της δημιουργίας ενός «δικτύου κοινωνικής ασφάλειας».

β) Θέσεις της Ο.Κ.Ε

Η σύγκριση της Ελλάδας με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ έχει δείξει ότι η χώρα μας παρουσιάζει πολύ μεγάλη ανισότητα στη κατανομή του εισοδήματος και ένα από τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας στην ΕΕ., ενώ εμφανείς είναι και οι αδυναμίες του συστήματος κοινωνικής προστασίας για την αντιμετώπιση των φαινομένων αυτών.

Στον δημόσιο διάλογο κυριαρχεί η άποψη ότι η οικονομική ανάπτυξη και η μείωση της ανεργίας είναι οι βασικές και αναγκαίες προϋποθέσεις για τη μείωση της σχετικής φτώχειας. Οι απόψεις όμως αυτές δεν επιβεβαιώνονται εμπειρικά. Οι διαφοροποιήσεις στο ποσοστό φτώχειας μεταξύ των χωρών της ΕΕ δεν ερμηνεύονται ικανοποιητικά από τις διαφορές στο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης. Στην Ελλάδα, την τελευταία δεκαετία ο ρυθμός ανάπτυξης ήταν υψηλότερος από τον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ, χωρίς όμως αυτό να οδηγήσει σε μείωση του επιπέδου της σχετικής φτώχειας. Μεταξύ των χωρών με παρόμοιο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, τα διαφορετικά ποσοστά φτώχειας ερμηνεύονται από τις διαφορές στα συστήματα κοινωνικής προστασίας..

Παρομοίως, η μείωση της ανεργίας δεν φαίνεται να έχει σημαντική επίπτωση στο ποσοστό φτώχειας μίας χώρας Στην Ελλάδα, παρόλο που οι άνεργοι εμφανίζουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας από τους εργαζομένους, συμμετέχουν με χαμηλό ποσοστό στη συνολική φτώχεια. Το μεγαλύτερο μέρος των φτωχών αποτελείται από εργαζομένους και συνταξιούχους.

Οι κοινωνικές δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ με εξαίρεση τις συντάξεις ερμηνεύουν, όπως προαναφέρθηκε, σε σημαντικό βαθμό τις διαφορές στα ποσοστά φτώχειας μεταξύ των χωρών της ΕΕ-15. Οι λοιπές κοινωνικές μεταβιβάσεις στην Ελλάδα (δηλαδή τα διάφορα επιδόματα, βοηθήματα κ.λπ., εκτός από τις συντάξεις) παρουσιάζουν τη μικρότερη αποτελεσματικότητα στη μείωση της φτώχειας μεταξύ των χωρών της ΕΕ-27, κάτι που φανερώνει την αναποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα. Ενδεικτικά, η μείωση που επιφέρουν οι λοιπές κοινωνικές μεταβιβάσεις στο ποσοστό φτώχειας της Ελλάδας είναι μόλις 6,5%, όταν το αντίστοιχο μέσο ποσοστό μείωσης στην ΕΕ-15 είναι 24,9%²¹.

Η Ο.Κ.Ε, επομένως, θεωρεί ότι η αναμόρφωση του συστήματος κοινωνικής προστασίας, αντλώντας επιχειρήματα από την εμπειρία άλλων χωρών, είναι άμεσης προτεραιότητας προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά η φτώχεια και η αποστέρηση στην Ελλάδα. Αυτό γίνεται ακόμη πιο επιτακτικό στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης, που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία, και των επιπτώσεων, που αναμένεται να έχει αυτή η κρίση στις συνθήκες διαβίωσης μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού.

Όσον αφορά τα μέτρα ενίσχυσης της πρόσβασης στην απασχόληση για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, η Ο.Κ.Ε τα κρίνει θετικά. Ωστόσο, επισημαίνει ότι είναι αναγκαία η αξιολόγηση των συγκεκριμένων παρεμβάσεων και η ένταξη τους σε ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο για την Απασχόληση.

Αναφορικά δε, με τα μέτρα για την ίση μεταχείριση και την καταπολέμηση των διακρίσεων, η Ελλάδα πριν από τη θέσπιση των δύο

---

²¹ Βλέπε περισσότερα στο: Οικονομική ανισότητα και φτώχεια στην Ελλάδα: Συγκριτική ανάλυση και διαχρονικές τάσεις (2008), ΙΝΕ ΓΣΕΕ.

σχετικών οδηγιών του Συμβουλίου το 2000²² δεν διέθετε εξειδικευμένη νομοθεσία για την ίση μεταχείριση και την απαγόρευση των διακρίσεων. Παρά, όμως, την ενσωμάτωση των δύο κοινοτικών οδηγιών στο εθνικό δίκαιο, η Πολιτεία δεν προχώρησε στην υιοθέτηση μίας ολοκληρωμένης πολιτικής για την αντιμετώπιση ενός τόσο πολυδιάστατου ζητήματος όσο είναι η αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδας, η οποία παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις που σημειώνονται στο συγκεκριμένο τομέα τα τελευταία χρόνια, θεωρεί ότι η ουσιαστική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης περνά μέσα από πρωτοβουλίες και δράσεις της Πολιτείας, οι οποίες δεν περιορίζονται στη θέσπιση κανόνων για την «τυπική» -νομική- προστασία των συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, αλλά συνθέτουν ένα σύνολο συνεκτικών πρακτικών (ενημέρωση για τα δικαιώματά τους, προγράμματα για τη βελτίωση των βιοτικών συνθηκών τους, ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, κατάρτιση των κρατικών λειτουργιών, διασφάλιση της κοινωνικής συναίνεσης σε ζητήματα που αφορούν στις μειονοτικές ομάδες, κ.λπ.), που έχουν στόχο την καταπολέμηση της κοινωνικής και εργασιακής ανισότητας και την ενίσχυση των «διαφορετικών» κοινωνικών ομάδων με σεβασμό των ιδιαιτεροτήτων τους.

---

²² Η Οδηγία 43/2000ΕΚ του Συμβουλίου (29 Ιουνίου 2000) που αναφέρεται στην αρχή της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής και β) η Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου (27 Νοεμβρίου 2000) για τη θέσπιση πλαισίου καταπολέμησης των διακρίσεων λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας.

Στην Ολομέλεια της 25^{ης} Νοεμβρίου 2011 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πολυζωγόπουλος Χρήστος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Σκορίνης Νικόλαος
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ.
Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ηλιόπουλος Ηλίας
Γενικός Γραμματέας Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Πεβερέτος Παναγιώτης
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Α' ΟΜΑΔΑ

Χάσκος Αθανάσιος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ασημακόπουλου Δημητρίου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Β' ΟΜΑΔΑ

Αρβανιτοζήσης Δημήτρης
Ε.Σ.Ε.Ε.

Γ' ΟΜΑΔΑ

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Μέλος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Γιατράς Δημήτριος
Αναπλ.Γεν. Γραμματέας Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Δημουλάς Δημήτριος
Γενικός Γραμματέας ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.
σε αναπλήρωση του
Σταμόπουλου Ιωάννη
Αντιπροέδρου ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Λέντζος Δημήτριος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ζούμπος Μιχάλης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Δροσοπούλου Σοφία
Σύμβουλος Δ.Σ.Α.

Ζούλοβιτς Μαργαρίτα
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Κολεβέντης Φώτης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Σωτηρακόπουλος Βασίλειος
Μέλος Δ.Σ. Π.Ι.Σ.

Χαντζαρίδης Κωνσταντίνος
Αντιπρόεδρος Ε.Σ.Ε.Ε.

Λαναρά Ζωή
Γ.Σ.Ε.Ε.

Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

Ψαρουδάκης Εμμανουήλ
Μέλος Δ.Σ. Ε.Σ.Ε.Ε.

Ντριβαλλάς Οδυσσεάς
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πετρόγιαννης Γιώργος
Εκπρόσωπος GREENPEACE Ελλάς

Αμβράζης Γεώργιος
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Τ.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ανδρεάδη Ανδρέα
Προέδρου Σ.Ε.Τ.Ε.

Πεπόνης Εμμανουήλ
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λυμβαίος Ιωάννης
Αναπλ. Οργανωτικός Γραμματέας
ΕΣΑμεΑ
σε αναπλήρωση του
Βαρδακαστάνη Ιωάννη
Προέδρου ΕΣΑμεΑ

Βερνίκος Γεώργιος
Γενικός Γραμματέας Σ.Ε.Τ.Ε.

Ριζεάκος Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μπέκου Έφη
Πρόεδρος Πολιτικού Συνδέσμου
Γυναικών

Τσατήρης Γεώργιος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Συριόπουλος Παναγιώτης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μουράτογλου Ιωάννης
Μέλος Δ.Σ. Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Χασιώτης Νικόλαος
Εκπρόσωπος Ένωσης
Ελλήνων Εφοπλιστών

Τούσης Αθανάσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μπάστας Κωνσταντίνος
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Π.Ε.

Αλέπης Μιχάλης
Μέλος Δ.Σ. Σ.Α.Τ.Ε.

Χριστόπουλος Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Χριστοδουλόπουλος Χρήστος
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Π.Ε.

Κανελλόπουλος Κωνσταντίνος
Γενικός Γραμματέας ΟΜ.Κ.Ο.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Καψιμάλη Δημητρίου
Προέδρου ΟΜ.Κ.Ο.Ε.Ε.

Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Σουλελής Χρήστος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΟΣ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Ξυράφης Απόστολος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: 210 9249510-2, Fax: 210 9249514, e-mail: ipr@oke-esc.eu

